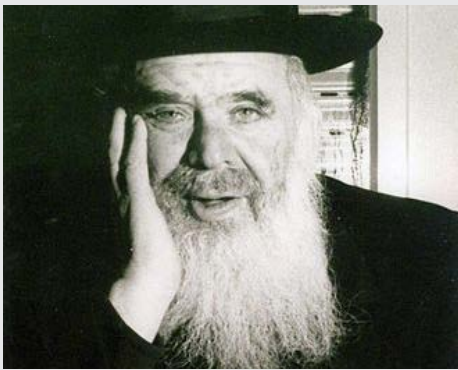

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת כי תבוא | תשפ"ו

פחד מוות נפל עלי
מה שקרה שם איני יכול לספר

מרון הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל

ונצ"ק אל ד' אלקי אבותינו (כו)

בזמן מלחמת העולם השנייה גלתה ישיבת מיר לעיר שנחאי שבסין, שהיתה אז תחת שלטון היפנים בני בריתם של הצוררים ימ"ש, ושהתה שם למעלה מחמש שנים. ניהול והחזקת הישיבה שם היו כרוכים במסירות נפש ובסיכון גדול של מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, באשר הכספים לקיום הישיבה הגיעו בדרכים לא דרכים מארה"ב, ואסור היה שידעו היפנים כי מקורות המימון הם ממדינת אויב. באחד הימים נקרא מרן לחקירה בבולשת היפנית לבירור אודות מקורות המימון של הישיבה. כולם ידעו שרבים הסיכויים שלא לחזור משם. סיפר מרן: "פחד מוות נפל עלי כשעליתי לשם. מה שקרה שם איני יכול לספר, אבל חזרתי משם. בלכתי התפללתי:

החל מראש חודש אלול היה הסטייפלר
מנגן לעצמו את ניגוני הימים הנוראים
בלימודו, ועד היום מתנגן באזני ניגון דברי
הגמרא בנעימת 'ובכן תן פחדך'

מרון הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א על חודש אלול

דבר מעניין סיפר רבינו רה"י שליט"א, כי החל מראש חודש אלול היה הסטייפלר מנגן לעצמו את ניגוני הימים הנוראים בתוך לימודו, ועד היום מתנגן באזניו ניגון דברי הגמרא בנעימת 'ובכן תן פחדך'... ובהזדמנות אחרת אמר רבינו שליט"א שהבחורים שואבים את היראת שמים לכל השנה מניגוני הימים הנוראים.

השופר יכול לסייע רק כאשר
כבר קיימת התעוררות כלשהי

למען תשכילו את כל אשר תעשון (כט)

אאמו"ר הגרא"ל זללה"ה היה אומר שכיודע המקור לכך שתוקעים בשופר בחודש אלול הוא מהטור (או"ח סימן תקפא) שטעם התקיעה הוא כדי להחריד את העם, שנאמר "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו". ורואים שיש התעוררות מסוימת מן השופר. והיה מעורר על כך שלצערנו בדורות האחרונים כל כך התקטנו הדורות, עד שהשופר שעליו נאמר בלשון פלא "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו" כבר אינו מעורר. וכיום השופר יכול לסייע רק כאשר כבר קיימת התעוררות כלשהי אצל האדם, ולכן צריך כל אחד להתעורר מעצמו

זכורני שהסבא הסטייפלר זללה"ה היה אומר, שאפשר לומר כתיבה וחתמה טובה כבר מט"ו באב, ובוודאי שאפשר כבר לברך זאת אחר שבת מברכין אלול (גם ביום ט"ו באב היה צועד הסטייפלר לבית מרן הגרמ"י ליפקוביץ זללה"ה לבחור אתרוג לחג הסוכות). ומו"ח הגר"ח קניבסקי זללה"ה סיפר בשם אביו שכשהיו כותבים מכתבים בחודש אלול בישיבה בנובהרדוק היו מסיימים את המכתב, והימים ימי בקורי ענווים (על פי הכתוב בכורי ענבים), לרמוז שבימים אלו בודקים את המעשים ויש לשוב בתשובה.

המשך בעמוד 2 <<<

הכתבה המלאה בעמוד 3 <<<

בדיקת תפילין ומזוזות

במטה אפרים מובא "ויש אנשי מעשה הנוהגים שבחודש אלול בודקים תפילין ומזוזות שלהם". ושמעתי ממו"ח הגר"ח קניבסקי שכוונתו של המטה אפרים היא כאשר יש ריעותא, אבל אם אין ריעותא מספיק לבדוק את המזוזה פעם בשלוש וחצי שנים, ותפילין כל זמן שמניחים אותן אין צורך בבדיקה כלל.

ההכנה הטובה ביותר לימים אלו

אאמו"ר הגראי"ל היה מרבה לומר שלימוד התורה הוא ההכנה הטובה ביותר לימים אלו, והיה מביא את מה שסיפר החזון איש שבחודש אלול היו מרבים בנובהרדוק בלימוד המוסר, אך הוא עצמו היה מרבה בלימוד הגמרא. ובהזדמנות סיפר לי מו"ח שראה פעם את החזון איש מעיין בספר "שערי תשובה" בעשרת ימי תשובה. וכששאלו את מו"ח איזו קבלה לקבל באלול, היה משיב ללמוד בהתמדה, ואם שאלוהו כאלו שאינם בני תורה במה להתחזק, השיב שילמדו בספר ראשית חכמה.

ואאמו"ר הגראי"ל זללה"ה היה תמיד שואל על מה שאומרים "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזרה", מדוע לא הזכירו גם את לימוד התורה, והרי השערי תשובה עצמו כותב (שער רביעי אות טז): "עוד תמצא לו כפרה בהגיונו תמיד בתורה ויגיעתו בה". אך ביאר שוודאי פשוט שכשם שתשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזרה כל שכן תלמוד תורה, שהרי תלמוד תורה כנגד כולם. והטעם שהזכירו דווקא תשובה ותפילה וצדקה הוא מפני שאלו דברים המתאימים לכל אחד, אך תלמוד תורה אינו מתאים לכל אחד.

ופעם חתני הגר"ג הוניגסברג שליט"א שאל על כך לפני מו"ח הגר"ח קניבסקי זללה"ה, והוא השיב לו בפשטות שאין צורך אפילו לכתוב זאת, כי בלי תלמוד תורה לא מתחיל שום דבר. [מכתבי תלמידים]

(מתוך גיליון 'אפיקי מים' מתורת מרן הגר"ש שטיינמן שליט"א)

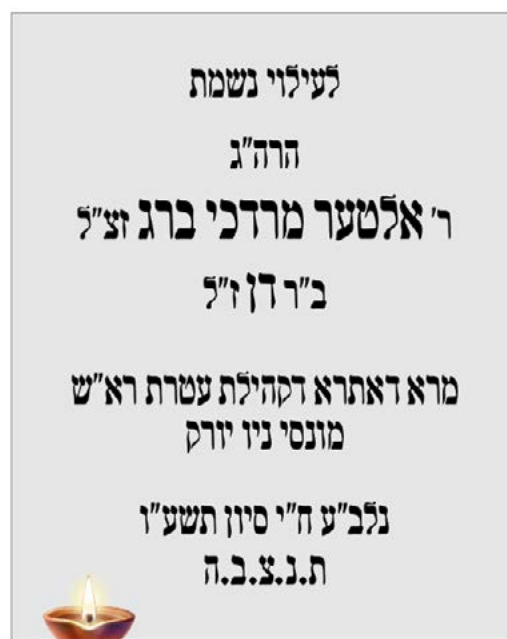
ולו במעט, וכך השופר יוכל לעורר אותנו יותר. מרן הגר"ש אלישיב זללה"ה סבר שהמתפלל ביחידות אינו חייב ללכת לשמוע תקיעת שופר של אלול בבית הכנסת, כיוון שזו מצווה על הציבור.

שאז אמרה לו אמו להפסיק

אאמו"ר הגראי"ל זללה"ה נהג בכל מיני סלסולי פרישות וסיגופים באלול, אולם לאחרים הורה בכמה מקרים שלא יצומו ושיימנעו מכל דבר שיכול לגרום להם אפילו חולשה קלה ביותר שתגרום לרגע של ביטול תורה. ומו"ח הגר"ח קניבסקי זללה"ה היה מיינץ לפעמים לעשות תענית דיבור בעשרת ימי תשובה או בחלק מחודש אלול. ופעם אמר לי שיש שלושה דברים שהוא היה עושה כבר בהיותו בחור ישיבה: א. תענית דיבור מראש חודש אלול עד אחרי יום כיפור, אך כל זה עד החתונה, שאז אמרה לו אמו להפסיק, שלא יבוא הדבר על חשבון האשה. ב. אמירת כל התהלים מדי יום בעשרת ימי תשובה. ג. נתינת צדקה בכל יום בימים אלו. ועל שני האחרונים הקפיד כל ימיו.

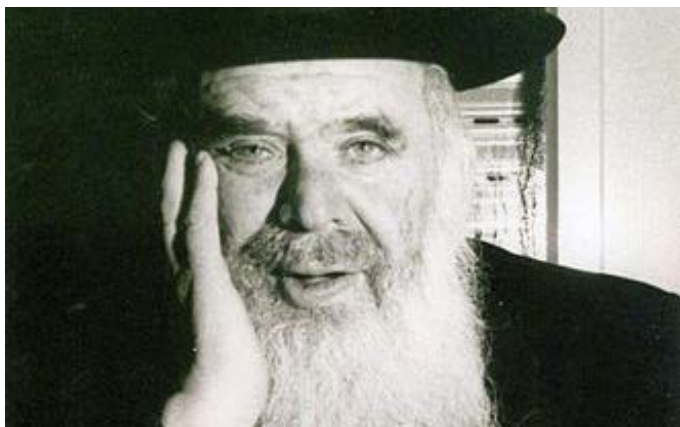
במה יתחזקו הנשים בחודש אלול

במשנה ברורה (סימן תקפא ס"ק ג) כתב: "נוהגין בכל יום של ימי החול מר"ח אלול ואילך אחר התפילה אומרים בציבור עשרה מזמורים". אך מו"ח הגר"ח קניבסקי שמע מאביו הסטייפלר שאכן כך ראוי לנהוג אך לא בציבור, וגם כשהיה מניין בביתו נהג לומר רק לעצמו. ופעם שאלו בני ביתו במה יתחזקו הנשים בחודש אלול לקראת ראש השנה, והשיב שעליהן להתחזק באמירת תהילים.

פחד מות נפל עלי כשעליתי לשם. מה שקרה שם איני יכול לספר, אבל חזרתי משם. בלכתי התפללתי וביקשתי שלושה דברים...

מרן הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל על תפילה וברכה

וּנְצַעַק אֶל ד' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ (כו)

בזמן מלחמת העולם השנייה גלתה ישיבת מיר לעיר שנחאי שבסין, שהיתה אז תחת שלטון היפנים בני בריתם של הצוורים ימ"ש, ושהתה שם למעלה מחמש שנים. ניהול והחזקת הישיבה שם היו כרוכים במסירות נפש ובסיכון גדול של מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, באשר הכספים לקיום הישיבה הגיעו בדרכים לא דרכים מארה"ב, ואסור היה שידעו היפנים כי מקורות המימון הם ממדינת אויב. באחד הימים נקרא מרן לחקירה בבולשת היפנית לבידור אודות מקורות המימון של הישיבה. כולם ידעו שרבים הסיכויים שלא לחזור משם.

סיפר מרן: "פחד מוות נפל עלי כשעליתי לשם. מה שקרה שם איני יכול לספר, אבל חזרתי משם. בלכתי התפללתי: רבש"ע אם אתה בוחר בי לקרבן הריני מוכן בשמחה, אבל אם אחזור משם חי זאת אני מבקש.

היתה לי את הזכות לבקש כי כשאדם נמצא בפחד מוות יכול הוא לבקש! "ווען מען געפינט זיך אין א פחד מות קען מען בעטן!". וביקשתי שלושה דברים:

"הראשון, רבש"ע אם אזכה להינצל, פטור אותי מהעול והניהול הכספי של הישיבה. עוד אני מבקש ממך רבש"ע, זכני שיהיו בני תלמידי חכמים. ושלישית, להשיא את בנותי לחתנים תלמידי חכמים".

דברים אלו סיפר מרן בשמחת נשואי בתו הצעירה, וכה אמר: "ב"ה עזרני הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו והעול הכספי של הישיבה אינו מוטל על צווארי, הודות לידידי ראש הישיבה הגאון רבי בינוש. והבנים, הלא רואים אתם! "די קינדער, זעהט איר דאך". עתה עזרני השי"ת, ונשלמה גם בקשתי לחתנים תלמידי חכמים".

הלא היא נס גמור למעלה מדרך הטבע

יְצוּ ה' אֱתָךְ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ (כח)

'תנו רבנן, ההולך למוד את גורנו אומר: 'יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו'. התחיל למוד אומר

ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך הרי זה תפילת שוא, לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי, אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר: 'יצו ה' אתך את הברכה באסמך'. (ב"מ מב) כל אדם מישראל, אפילו הפשוט ביותר, מברך "ברוך השולח ברכה בכרי הזה", וברכה זו היא ברכה גמורה מדינא, ולדעת כמה ראשונים מברכים ברכה זו בשם ומלכות.

והדבר מפליא מאד, הנה ברכה זו שהכרי מתרבה מאליו הלא היא נס גמור למעלה מדרך הטבע, ועל כן לאחר שמדד שוב אינו מברך, שהרי זו תפילת שוא. אך מכל מקום, לפני שמדד כל אחד ואחד יכול ומחוייב לברך שיתברך ויתרבה הכרי, והוא אכן מתברך ומתרבה, והדברים טעונים ביאור, כיצד זה שייך לבקש ולברך על דבר שהוא בגדר נס? והרי אין סומכין על הנס?

אכן מבואר מכאן שאין מציאות של כמות כלל, המציאות היא 'ברכה', ברכת ה' היא תעשיר, ולכן הברכה וכח הריבוי בכרי שאינו מדוד אינה בגדר נס, אלא הטבע עצמו הוא 'ברכה', ויכול האדם להיות בטוח בזה ולברך, ואדרבה, על ידי המדידה נעשית מציאות של כמות, כי בזה הוא מבטל את כח הברכה והריבוי מן התבואה ואז תפילתו היא תפילת שוא. עד כדי כך מגיעה חובת ויכולת הבטחון! ועלינו לדעת שהדבר איננו רק בכרי אלא כך היא הנהגת הקב"ה בכל דבר וענין, הקב"ה שולח ברכה והדבר מתרבה.

(מוסרי שערי חיים)

שאלתי פעם יהודי ישיש ז"ל שצהלתו תמיד בפניו, כיצד זה יתכן שמעולם לא ראיתי יהודי השרוי בשמחה כל הזמן כמוכם?

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על אמונה, תשובה ושמחה.

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה (כח)

בניתי הנהרסות ושיקמתי ביתי מחדש לשם ולתפארת ישראל, ומעולם לא חלמתי שעוד אזכה לכך, וכיצד לא אהיה מלא בשמחה!...

להשיג פנים מאירות בעבודת השי"ת

וכל אדם חייב ליתן דעתו ורוחו בזה להשיג פנים מאירות בעבודת השי"ת, לשמוח עם הקב"ה, לשמוח במצוות ה', ואשר זאת היתה עבודת הצדיקים לחשוב ברוממות האלקים ולשמוח עם הקב"ה להיות כולו שופע חיים ושמחה, וזאת גם בזמן שההצלחה לא האיר להם פנים, כי האמינו בהשם יתברך כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וכי כל המאורעות לטובה הוא. וכפי שמובא מהבעש"ט הקדוש זיע"א עה"פ [תהלים קמד]: "אלופינו מְסַפְּלִים", כשיודע האדם שאלופו של עולם הוא בכל תנועה ותנועה שבעולם אז יכול לסבול הכל ואז אין פרץ וכו'. וכמו שידוע הסיפור עם אחד החסידים של מעלה, שנפלה דליקה בביתו וכל רכושו נהפך באחת למאכולת אש, ועמד שם ובירך בקול ובהתלהבות את הברכה "שלא עשני גוי", והאנשים חשבו שהשתבשה דעתו מגודל הצער, אך לאחר מכן הסביר להם את פשר הדבר. וכה אמר: הן אמנם נשארתי חסר בית ורכוש, אבל נשארתי עם אלוקי - ה' יתברך, משא"כ אילו הייתי גוי לא היה נשאר לי מאומה, כי גם 'אלוהי - הע"ז' שלי היה נשרף עם כל הבית, והייתי נשאר באמת בלי כלום... ועל כך הנני שש ושמח שלא עשנו כגויי הארצות, וה' עמדי ויושיעני וישלים לי את חסרוני מידו הפתוחה הקדושה והרחבה.

וזאת ברור איפה, שלא דווקא בדברים הגשמיים הדבר כן, שהכול מתנהל מלמעלה, אלא גם בעניני הרוחניים הוא כך, כאשר האדם משתוקק לקיים איזה מצוה, הן במה ששייך בבין אדם למקום, והן בבין אדם לחבירו, ואינו הולך לו כפי רצונו, שלא הצליח בזה ידע נאמנה שגם זה מהבורא, ולא יבוא מזה לידי צער וכעס, ליפול רוחו בזה, רק יאמין באמונה שלימה ובתמימות שכך הוא רצונו יתברך, ונעשה בהשגחתו הפרטית ובהנהגה העליונה.

אמנם תחילת ההתעוררות, תלוי בבחירת האדם, לעשות מה שראוי לעשות, כי זה עיקר עבודת האדם בעולם הזה,

כמה נאה ויאה לעורר כעת חיה את הלבבות, ולחזק את הנפשות, לאחוז ולהתעלות בעבודה רבה זו של מידת השמחה, כדי להתקרב להשי"ת על ידה, למלאות את המוח במחשבות טובות ומשמחות, ולעבוד את השי"ת מתוך שמחה ורגשי קודש וחיות, כדי שיקבל שמו יתברך תענוג ושעשועים מעם קדוש ישראלים, ולמען ייטב לנו כל הימים בזה ובבא. מה נאות לו לאדם להבין לדעת, כי האמונה הטהורה, ותשובת ישראל, ומצות שמחה, הן תלתא ריעין דלא מתפרשין, וכולנו אחוזים ותלויים זה בזה, יען כי האמונה מביא לידי תשובה, ולעומתו תשובה מביאה לידי אמונה, ועל ידי שניהם אלו זוכה האדם לעבוד את ה' מתוך שמחה וחיות, להיות כולו שופע חיים ושמחה, בהתרגשות הלב והתעוררות האהבה, שהיא ידידות טובה ומיוחדת מהאדם לבוראו ית"ש, היא יפיה ותפארתה של בני ישראל, ואשר זו היא המידה אשר תביאה את האדם אל תיקונו האמיתי להשלים את שליחותו בעולם בנאמנות.

ואם כן, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו - אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו, כמה מאושרים אנחנו בבואנו לעורר את הנקודות הטובות, לשמוח עם השי"ת ולהתלהב אל השכינה, להיזכר בחסדי השם אשר עשה עמנו, בזה שמחייה אותנו תמיד בכל עת, ומרעיף עלינו הרבה טובות וברכות, ניסים ונפלאות גלויים ונסתרים.

ומשום כך כמה גדול חובתנו, ליקח את הדברים לתוך עמקי לבבינו, להחיות בתוכנו את ההרגשים של "האמונה איתנה" ושל "להודות ולהלל", להחדיר האמונה בלבינו, ולהיות תמיד מודים ומהללים על כל הטוב והחסד שעושה הקב"ה עמנו בכל עת ושעה, לעבוד אותו יתברך מתוך שמחה וחווה התלהבות וחיות, ולהיות שרוי תמיד בשמחה.

שאלתי פעם יהודי ישיש ז"ל שצהלתו תמיד בפניו, כיצד זה יתכן שמעולם לא ראיתי יהודי השרוי בשמחה כל הזמן כמוכם? השיב לי היהודי בפשטות גדולה, וכה אמר לי: בימי הזעם עברתי את מחנות ההשמדה ואיבדתי את כל משפחתי ואת כל אשר היה לי, ובחסדי שמים לאחר המלחמה זכיתי לשני ילדים נוספים ומהם ראיתי נכדים רבים וטובים, וב"ה

להשתדל בכל דבר מצוה, עד היכן שידו ידינו מגעת, אבל בכל זאת כאשר שאינו הולך לו לפי רצונו, שמחשבתו אינו יוצא לפועל, על יתרעם על זה, כי גם זה כמו שאר דברים ממנו יתברך.

וכדי להבין ענין זה להחדיר זאת בנפשנו אספר עובדא, אברך אחד לווה מחבירו סכום כסף, באמרו שתוך שבוע ושבועיים יחזיר לו את ההלוואה בעזרת ה', ומשום מה שכח את הדבר לגמרי, עבר קיץ בא חורף, ובאחד מילילי טבת הארוכים, פתאום נזכר שעוד לא שילם להווא שעשה לו טובה כ"כ, ובא לידי שברון לב גדול, בחשבו הלמאי יהודי עשה לי טובה כל כך ואני מזלזל בו, ולמזלו הרב גם לא היה לו הסכום לשלם.

חלף שבוע ועוד שבוע והתחיל להתפלל לה' שיעזור לו שיהא באפשרותו לשלם, הרי זה מצוה רבה לשלם חוב, ומה גם שלא יהא כל כך כפוי טובה שבוודאי חושב ההוא שאינו מתייחס לזה כלל, ואולי הוא חושב אותי ביותר גרוע כגנב ח"ו וכו'...

וביני לביני בא לו הכסף באיזה דרך, קם ורץ אליו לשלם הסכום, כדי להסיר את חרפת החוב מעצמו, הגיע אצלו הביתה דפק בדלת, הבעל הבית פותח הדלת, הבית היה חשוך ומחושך, בעל מלאכה הסתובב שם, לתקן החשמל, והלווה מתנצל על שלא החזיר לו החוב שלפני כמעט שנה, הוציא הכסף מכיסו ונתן לו, ההוא הרים עינים בתדהימה, לקח לו כמה שניות להתעשת, עד כי קרא לו בקול, איך זה יכול להיות, מי שלח אותך, הוא לא הבין את השאלה, מה זה מי שלח אותי, הרי זה החוב שאני חייב לך, עכשיו נזכרתי בזה, הוא שואל בחזרה מה בדיוק עכשיו... והסביר דבריו, אני אגיד לך מה קורה, אנחנו כבר עשרים וארבע שעות בלי חשמל, אירעה כאן תקלה משמעותית, שרק חשמלאי יכול לתקן, ואני לא קראתי לו כי לא היה לי כסף, לבסוף ראיתי שבשום אופן לא שייך להמשיך כך בלי חשמל, התפללתי להקב"ה ואמרתי לו כך, ריבוננו של עולם אני קורא לטכנאי ואתה תשלם לי, אין דרך אחרת, ואכן קראתי לו על חשבון זה, ועוד מעט הוא מסיים, ואני צריך לשלם לו בדיוק הסכום שנתת לי.

פלא פלאים איך הקב"ה הסיח לו את דעתו

פלא פלאים איך הקב"ה הסיח לו את דעתו, שישכח מהחוב לגמרי, שזה לא נשמעת כל כך כדבר רגיל, וכאשר ההוא הצריך את הכסף דחף אותו הקב"ה שירוץ לשלם לו ברגע שצריך לכך, ומזה יקיש המשכיל, מה זה השגחה פרטית, ואיך הקב"ה מנהל את העולם בהשפעת אורותיו והתגלות

טובו, ואין שום צורך לו להאדם לבוא לידי שברון לב להיות נסער מזה שלא השיג מטרתו, כי בכל דבר יש את ההתלבשות אלוקית, המנהיג את האדם לפי רצונו יתברך. ולכן צריך האדם להרגיל עצמו להכיר טובה להקב"ה על מעשיו יום יום, ואין די בזה מה שמברך לעצמו מידי יום ברכה של העושה לי כל צרכי, רק הרבה יש להתבונן בזה ועל ידי זה יהיה שרוי בשמחה וישמח לבו בקרבו עד כדי שיהא בכוחו לשמח גם את האחרים בטופח ע"מ להטפית. שכן הוא מדרכי הטבע שכאשר האדם שרוי בשמחה, הוא יכול לשמוח גם בשמחת חברו על הצלחותיו, גם על האדם לשמוח במעשיו הטובים, השמחה חשובה מאוד עליו לשמוח במה שהוא עושה, ובמה שהוא עשה כבר, ובמה שהוא יכול לעשות.

והרי זה כעין שאמר ה"עצי חיים" אם אעשה חשבון על כל הטובות שהשפיע לי הבורא וכמה באמת מגיע לי, אם כן מי יודע מה יהיה למחר, שהרי כבר קיבלתי את כל מה שמגיע לי... אבל אנו יודעים כי כל מעשי הבורא הם מתוך רחמנות וחסדים גדולים, ובוודאי שהשי"ת שהוא מקור הטובות והחסדים לא יטוש אותנו, וימשיך להשפיע לנו עוד הרבה טובה וברכה.

ולא רק זאת - הרי מידתו של הקב"ה אינה כמידת בשר ודם - שכאשר האדם מבקש טובה מחבירו, החבר יחשוב כמה פעמים האם באמת הוא נצרך לכך, והאם באמת כדאי לתת לו, וגם אם ימלא את בקשתו, אם שוב יפנה ויבקש ממנו עוד טובות, לבסוף הוא יסרב לו. אבל מידתו של הקב"ה הוא "רב חסד" שהקב"ה ממלא את בקשתו של האדם בכל אופן, ואפילו אם מדובר בבקשה מוזרה שאין הדעת סובלתו, ולא זו בלבד, אלא הקב"ה יושב ומצפה שיבקש האדם ממנו שוב ושוב ללא גבול ומידה, וחפץ למלא את רצונו כהנה וכהנה. (נערך מתוך הספר 'שפת חיים' ירח האיתנים)

כמובן, היהודי הזה התהלך כל כך מודאג. 'מה אעשה?', איך אעבור שדה מוקשים שכזה? כיצד אמלט מנפילה לבורות המפחידים? וכאשר המח מהרהר בכאלה שאלות, הלב הולם בחזקה

פנינים מהגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

וַיֵּרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עָלֶיהָ וַיֵּרָאוּ מִמֶּנָּה (כח)

מה פירושה של ברכה זו?

אומרת על כך הגמרא (ברכות ו): "תניא רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש".

מסופר שבאחד הימים, כאשר רבינו הגר"א ז"ל היה שרוי בעיצומה של הגלות שערך, התנפלו שודדים על בעל הבית שבו התארח. הוא שמע צעקות נוראות ומיהר לצאת מחדרו, לברר את פשרן. כשראו השודדים את התפילין, תיכף ומיד הניחו לבעל הבית וברחו בבהלה מרוב פחד.

לאחר שנרגע, שאל בעל הבית את הגאון: "מה הוא הדבר שעשית? איך גרמת להם שיברחו מרוב פחד?". האכסנאי ההוא עדיין לא ידע עם מי יש לו עסק הוא לא הבין שמדובר ברבן של כל בני הגולה וחשב שהוא סתם אורח, לכן הקשה: "איך זה יכול להיות?".

נרעשו מהתפילין שבתוך הראש שלי

אמר לו הגאון: "הרי זה מפורש בכתוב: 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'..."

עכשיו בעל הבית בכלל לא הבין, והוא חזר והקשה: "אם כן למה מהתפילין שלי הם לא נבהלו? מה יש בתפילין שלך שהבריא אותם?".

השיב לו הגאון: "רבי אליעזר הגדול לא אמר: 'אלו תפילין שעל הראש', אלא: 'אלו תפילין שבראש', הם לא התייראו מהתפילין שעל ראשי, אלו אינן שונות משלך, הם נבהלו ונרעשו מהתפילין שבתוך הראש שלי..."

תפילין שבראש צריכים להיות כמו שאומרים ב"לשם יחוד" שלפני הנחת תפילין: ועל הראש נגד המח, שהנשמה שבמוחי עם שאר חושי וכוחותי, כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך. כשבתוך הראש מונחים התפילין, כשהמוח כולו משועבד לעבודתו יתברך - עמי הארץ רואים זאת ומתייראים.

סופר על הרב מפוניבז' זצ"ל, שנסע פעם עם ה"חזון איש" זצ"ל במונית באחת הערים בארץ. בימים ההם עוד לא היה חשש כל כך גדול מנסיעה בשכונות הערביות, ואכן בדרכם חלפו שני גדולי הדור באחת מן השכונות הללו. אלא שבדיוק אז טמנו כמה פרחים מארב למונית, והחלו לידות לעברה אבנים.

הנהג חשש מאד מפניהם, אבל ה"חזון איש" ביקש ממנו לעצור. הוא פתח את הדלת, ונהג המונית נזעק בבהלה: "הרב, הזהר נא, הרי הם עלולים לפגוע בכם". אולם ה"חזון איש" לא שמע לאזהרותיו, הוא יצא ונעמד מול הנערים הפוחזים, ומיד כשראו אותו - ברחו משם כולם כל עוד נפשם בם. שמעתי מרבי אליקים שלזינגר מלונדון, שהיה מקרה עם בת ממשפחה חילונית שחפצה לחיות חיי תורה. היא היתה בפנימיה של מוסד לבנות, והשלטונות ראו בכך עניין חמור מאד, ממש כמו חטיפה, ממש כמו בפרשת יוס'ה שוחמכר הידועה.

וחשבו אפילו להאשים אותו בחטיפה

במהלך החקירה, היו אמורים חוקרים להגיע לביתו של מרן ה"חזון איש", כדי לחקור אותו בענין. הם חשדו בו שיש לו יד בכל הפרשה, וחשבו אפילו להאשים אותו בחטיפה.

סיפר רבי אליקים, שכאשר השוטרים היו בחוץ, הוא פנה ל"חזון איש" והודיעו על כך שהם שם.

אמר לו ה"חזון איש": "צא ואמור להם שילכו מכאן". אולם רבי אליקים חשש מהם ואמר לחזון איש שהוא מפחד מפניהם. אמר לו ה"חזון איש": "אתה מפחד, אבל אני לא מפחד". והוא בעצמו קם ויצא מביתו אל החצר.

ברגע שהם ראו אותו, לקחו השוטרים את רגליהם והסתלקו משם... פשוט ברחו מרוב פחד.

זהו זה, כך מתגשמת הברכה: "וראו כל עמי הארץ כי שם

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

ה' נקרא עליך ויראו ממך", וכדברי רבי אליעזר הגדול "אלו תפילין שבראש". כשהתפילין בתוך הראש הרואים מפחדים ומתייראים.

חצי קילומטר של מוקשים וגם בורות ומכשולים

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך (כח)

יש אנשים שאינם רוצים לשמוע את פסוקי התוכחה והקללות שבפרשתנו. ישנם כאלה שמגדילים לעשות ובורחים החוצה. הם לא רוצים לשמוע ויוצאים מבית הכנסת. ואפילו ישנם כאלה אנשים, שהפחד שלהם מהקללות הוא כל כך גדול, עד שהם ניגשים לבעל קורא ומבקשים ממנו: "גיכער, גיכער" - "מהר, מהר", ועוד לפני שמתחילים לקרוא את הקללות הם כבר סותמים את האזניים, כאלה קללות - הם לא רוצים לשמוע...

עליהם המשיל דער הייליגער "חפץ חיים" זצ"ל משל נורא, וכך אמר:

יהודי אחד נזקק לצאת לדרך לצורך פרנסתו. נו, מה בכך? הרבה אנשים קמים, עוזבים את ביתם ויוצאים לדרך לצורך פרנסתם.

הבעיה היתה, שבדרכו היה עליו לעבור דרך שדה מוקשים! כן, ככה זה היה, אולי חצי קילומטר של מוקשים וגם בורות ומכשולים. בקיצור, כל הצרות. והסכנה גדלה, כי חלילה וחס, אם לא יתבונן היטב בדרך, עלול הוא לעלות על מוקש ולהתפוצץ או ליפול באחד הבורות ולשבור את ידיו ורגליו. נורא ואיום.

כמובן, היהודי הזה התהלך כל כך מודאג. "מה אעשה?" - חשב והרהר כל העת, "איך אעבור שדה מוקשים שכזה? כיצד אמלט מנפילה לבורות המפחידים? ומה אעשה כדי שהקוצים והברקנים המצויים שם לרוב לא יפצעו אותי?" וכאשר המח מהרהר בכאלה שאלות, הלב הולם בחזקה ומי בכלל יכול להירדם...

התיישב האיש על מיטתו ומוחו קודח ממחשבות ודאגות, נשכב וניסה שוב להירדם, אך השינה ממנו והלאה. לפתע מבחינה בו אשתו. היא שואלת אותו בדאגה: "מה קרה לך? מדוע אינך נרדם?" והוא מספר לה על טרדותיו ועל חוסר המנוחה שיש לו, מכיוון שמחר הוא יוצר לדרך.

"מה הבעיה?", שואלת אשתו ולא מבינה, "כולם יוצאים לדרך וישנים בלילה".

"את פשוט לא מבינה מה אני צריך מחר לעבור", מסביר

האיש. "אני צריך לעבור שדה מוקשים באורך של חצי קילומטר, ויש גם בורות ועוד מרעין בישין, ואם תהיה לי טעות קטנה, אם קצת לא אשים לב, מי יודע מה יקרה לי, ה' ישמור..."

"מה בכלל אתה דואג", משיבה לו אשתו, יש לי עבודה עצה נפלאה. פעם קיבלנו מגבת ארוכה ואני לא משתמשת בה. אבל לך היא דווקא מאד תועיל". "כיצד היא תועיל?" - תמה הבעל.

"פשוט מאד", הסבירה האשה, "קח את המגבת אתך, תניח אותה על הראש ותכרוך בה את הפנים היטב היטב עד שלא תראה כלום".

"ואיך זה יעזור לי?" - שאל הבעל והתקשה להבין את כוונת אשתו.

"מה אתה לא מבין?" - גערה בו אשתו, "הרי אתה מפחד מהבורות ומהמוקשים והקוצים שם - נכון? תכרוך את המגבת כמה פעמים סביב הראש, עד שהעיניים שלך לא יראו שום דבר, ואז, כשלא תראה כלום, גם לא תפחד מכלום..."

אומר ההייליגער "חפץ חיים": "אתם בורחים מהקללות החוצה? זה בדיוק כמו לסגור את העיניים עם מגבת כשעוברים שדה מוקשים... אדרבה! מי שיפתח את העיניים - ישים לב לכל מוקש ומכשול וינצל.

החיים הם כמו שדה מוקשים, ומי שעוצם עיניו מהם, בוודאי יכשל שם ויפול. רק מי שפותח את עיניו יכול לעבור את שדה המוקשים בהצלחה, בלא שיקרה לו שום דבר.

בורחים מהתוכחה - זה יעזור לכם! אדרבה, כששומעים את התוכחה, כשמאזינים ומשיבים את הדברים אל הלב, אנו מונעים מעצמנו חטאים. הקב"ה יטהר לבנו לעבדו באמת, ויעזרנו שנשוב בתשובה שלמה.

(מתוך הספר 'יחי ראובן')

רק רופא מומחה מסוגל לעשות דבר כזה, אז אם הוא יוציא לך חשבונית על סך \$10,000, אתה מן הסתם לא תתווכח איתו...

הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל על עבודת ד' בשמחה

פִתַּח אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה (כח)

כמובן שכל הנ"ל נדרש מאיתנו; חובה עלינו לעשות הכל - אבל משל למה הדבר דומה, ללבישת בגדים; בוודאי ובוודאי שצריכים ללבוש בגדים, אבל זה לא הופך אותך לעבד ה'. קיום התורה והמצוות הופך אותך ליהודי, ותו לו. אבל זה רק המינימום ההכרחי - זה עוד לא עבודת ה'. אתם יודעים מהי עבודה? עבודה היא מלשון עבד, ועבד הוא אדם שכפוף לשני ונתון תחת מרותו, ואם כן, "עבודת ה'" פירושה להיות כפופים לה' וכנועים אליו; אנחנו עובדים את ה' משום שאנחנו כפופים ומוכנעים אליו.

כעת אתה כבר מאבד את הלשון

ביאור הרעיון הוא כך. נניח ומישהו יעניק לכם אלף דולר לדקה; בכל דקה - אלף דולר נוספים. תאר לעצמך שאתה הולך לבקר את הדוד העשיר שיש לו מה לתת, והוא מוציא אלף דולר ומושיט לך אותם. "קח לך אחיין יקר, שיהיה לך לבריאות!" אבל לפני שהספקת לומר תודה, הוא מושיט לך אלף דולר נוספים. אתה מופתע, "איך אני אודה לו?" אבל אז אתה מקבל עוד אלף. כעת אתה כבר מאבד את הלשון. "תודה רבה דוד אייב, תודה רבה דוד אייב. תודה, תודה, תודה, תודה". אתה לא עומד בקצב. ואם אתה לא עומד בקצב, אז כל מה שאתה מרגיש זו הכנעה. אתה מוכנע בפני הנותן. אז כשהקב"ה מעניק לך מתנה ועוד מתנה ועוד מתנה - הוא נותן לך אלפי מתנות, רבי רבבות של מתנות - אתה אפילו לא מצליח לומר עליהם 'תודה', כי יש כל כך הרבה מהם. ואילו אתה - כבר כעת אתה מיליונר! הקב"ה נותן לך אלף דולר ועוד אלף, מדי יום ביומו. האם בגלל שפעולה זו מתרחשת כל הזמן, היא לא שווה אלף דולר? אז אם כבר כעת אתה מיליונר, בלי שום הליכים או ניתוחים, האם אינך צריך להרגיש כפוף וכנוע מרוב הודיה?

ומה עם הנס היומי, שהלב שלך ממשיך לפעום? התיאום הנדרש עבור פעימת הלב הינו עדין ביותר, כי פתח אחד צריך להיפתח, ובאותו הרגע על הפתח השני להיסגר, כי אסור ששניהם יהיו פתוחים בו-זמנית. אז כשאחד נפתח - חבירו סגור, וכשהשני נפתח, הפתח הקודם נסגר. וכך זה ממשיך

בעיצומם של תיאורי הצרות שעלולות ח"ו לבוא על עם ישראל, הקב"ה מעניק לנו ביאור וטעם, מדוע הוא מביא עלינו עונשים אלו: "פִתַּח אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרֵב כָּל" (דברים כח). צריך לשים לב למילים הללו, כי יש כאן רעיון מדהים שהתורה מדגישה כאן. אם היו שואלים אותנו היינו אומרים שהסיבה שהעונשים מגיעים היא פשוטה - כי לא קיימנו את התורה. לכאורה כך היתה התורה צריכה לומר, שהעונש הוא: "פִתַּח אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ". אבל לא זה מה שכתוב; התורה מוסיפה עוד משהו - זה בגלל שלא עבדנו אותו ב"שִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב".

אלא שזו נשמעת לנו תביעה משונה. אז מה אם לא עבדנו אותו בטוב לבב? בסדר, אז לא היינו שמחים. האם זו סיבה מוצדקת לעונשים הנוראיים הללו? הרי עבדנו אותו - לא כתוב שלא עשינו כן. היינו יהודים טובים, שומרי תורה ומצוות - הנחנו תפילין, שמרנו שבת, למדנו תורה, קיימנו מצוות ועסקנו בגמילות חסדים. עם ישראל דקדק מאוד במצוות. האם זה הגיוני שנשלחנו לגלות ועברנו כל כך הרבה סבל וייסורים רק בגלל שעשינו את זה בלי שמחה? ועל זה אומר הקב"ה: "כן. אם אינכם עובדים אותי בשמחה ובטוב לבב מרוב כל - מתוך כל הטוב שאני מעניק לכם, לזה לא תיקרא עבודה. ואם חסר לכם הדבר הזה, זה לכשעצמו הוא עוון חמור מספיק שבעטיו מגיעים לכם כל העונשים והתוכחות הכתובים בפרשה".

אנחנו הרי חושבים שאנחנו יודעים מה הפירוש עבודת ה'

אכן, הדברים טעונים ביאור, כי לנו הם מהווים חידוש. אנחנו הרי חושבים שאנחנו יודעים מה הפירוש עבודת ה', עבודת ה' פירושה לקיים את התורה; לעשות מצוות, ללמוד תורה, לגדל את ילדינו בדרך התורה, להקפיד על הכל, על כל השולחן ערוך. אבל כעת אנו לומדים שעם כל זה עדיין לא הגענו לעבודת ה'.

יום ולילה, לילה ויום, ללא הפסקה, במשך כל כך הרבה שנים, בזמן שאנחנו בכלל לא מרגישים את התהליך הזה. זה עובד בצורה כל כך מושלמת, כל כך חלקה. הלב פועם.

הוא יוציא לך חשבונות על סך \$10,000

נמצא אפוא שהדברים שהקב"ה מעניק לנו שווים יותר מאלף דולר. אנשים משלמים עשרות אלפי דולרים כדי שליבם יתחיל שוב לפעום. תארו לעצמכם אילו הקב"ה היה שולח לנו כסף, אבל ח"ו הלב לא היה פועם. אדם שליבו מפסיק לפעום חלילה, מובהל לחדר הניתוח והרופא חותך פתח בבית החזה שלו, תופס את הלב ביד, ומתחיל לעסות אותו. הוא מעסה את הלב עד שהוא מתחיל שוב לפעום באופן ניסי. רק רופא מומחה מסוגל לעשות דבר כזה, אז אם הוא יוציא לך חשבונות על סך \$10,000 - אתה מן הסתם לא תתווכח איתו... אין ספק שמדובר במחיר מציאה. והקב"ה נותן לך את זה כל הזמן. הוא מעניק לך מתנות - אחת אחרי השניה. לא רק הכליות והלב. מדי דקה הוא מעניק לך מאות מתנות, אלפי ועשרות אלפי מתנות. ומה שכתוב כאן בתוכחה הוא, שמוטל עלינו להתחיל לחשוב על המתנות הללו. אנו מחויבים להיות כפופים וכנועים מרוב הודיה.

יקח קצת זמן עד שזה ייכנס לנו לראש. לא מספיק לשמוע את זה, כי כיום אנחנו כפויי טובה. "על מה כבר יש להודות?" משימה גדולה מוטלת עלינו אפוא: כי זה היסוד של הכל. "מָה אֲשִׁיב לָהּ כָּל תַּגְמוּלוֹתַי עָלַי" (תהילים קטז). איני יכול להשיב לך דבר, כי אתה לא זקוק לשום דבר ממני.

מה אני נותן לו? הוא עשיר.

"מה אשיב לך?" כשעבד משרת את אדונו, כשהוא מגיש לו בקבוק עם כוסות, אז הוא מעניק לו שירות מסוים. אבל במה אני משרת את ה'? מה אני נותן לו? הוא עשיר. הוא גיבור. יש לו הכל. יש לו גם אותי. אז מה אני עושה למענו? אין שום דבר שאני יכול לעשות, מלבד להרגיש שאיני יכול לעשות דבר.

כיצד יתכן בכלל מושג של עבודה כלפי הקב"ה? התשובה היא, שמה שחשוב זה המבט. התחושה שאני חייב לעשות משהו, ושאיני יכול לעשות דבר - תחושה זו, היא היא

'עבודה'. תחושת הכניעה לפני ה' - זה המושג של עבודת ה'. כל מה שאני עושה כאן בעולם, כל מה שאני עושה כיהודי, הוא משום שרובץ עלי חוב כבד כלפיו, ה' אלוקי.

ורואה שטר של מאה דולר שוכב על הקרקע

כעת, עם הגדרה זו, נוכל להבין את דברי התוכחה האמורים בפרשתנו: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרֵב כָּל". שאלנו: האם באמת כל כך גרוע לא לעבוד את ה' בשמחה? והתשובה היא כן; כי זו ההגדרה של עבודת ה' - לעבוד אותו מתוך הודיה.

אז כשאתה מניח תפילין, יהיה טעם המצוה אשר יהיה - לכל מצוה יש טעמים - אך עלינו להבין שהטעם העיקרי הוא, שבכך אתה ממחיש את כניעותך בפני ה'. בין אם אתה לומד תורה, מתעטף בציצית, שומר שבת או נזהר ממאכלות אסורות; כשאתה יושב בסוכה, קובע מזוזה בפתח, או קורא קריאת שמע; כשאתה אוכל מצה, מקיים מצוות ד' מינים או נותן צדקה; כל מצוה באשר היא, מה אתה עושה? אתה מבטא את תודתך, מתוך הכנעה.

זה נכון גם ביחס למה שאתה נמנע מלעשות; כשאתה יוצא לטיול רגלי בשבת ורואה שטר של מאה דולר שוכב על הקרקע ואתה נמנע מלהרים אותו, אתה מקיים בזה משהו. הזהירות מהלאו של שבת הינה המחשה לכך שאתה עבד ה'. 'עבודה' אינה רק במצוות עשה, אלא מצוות לא-תעשה

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

השמש זורחת? אתה נשוי?
היית נשוי גם אתמול וגם
שלשום? בכל יום נמזג עוד
ועוד יין אל תוך הכוס שלך.

אבל אנחנו נהיה מאוד מופתעים

אלא שמה קורה? אם יש
לך חור בכוס, היין דולף
החוצה; ואז, לא משנה כמה
יין נמזג לכוס, הכוס לעולם

לא תעלה על גדותיה. היין נמצא בכוס לרגע, יתכן ואפילו
עלינו לזכור את כל הלילות שבהם ישנו. היתה לנו מיטה,
לרובנו היתה מיטה עם מזרן. לרובנו היתה גם כרית. חייבים
לזכור את העובדה שיש לנו קורת גג. יש לנו מטבח וחדר
שינה. יש לנו חדר שירותים.

עלינו להודות לה' אפוא על בגדינו. בכל פעם שאנו ניגשים
לארון כדי להוציא משם בגד - זה אושר. אה! כביסה
נקייה - תענוג. בכל פעם שנועלים נעליים, אנחנו מעט
יותר שמחים מאתמול.

הכל כל כך נח ויעיל - יש לך בית חם בחורף, ואולי מיזוג
אוויר בקיץ. יש לך מקרר, נורות חשמל, ואינסטלציה. יש
לך פרטיות. אתה בטוח, פחות או יותר, כשאתה סוגר את
הדלת ונועל אותה. יש לך אולי משפחה. הבריאות איתנה.
רובנו לא חווינו כאב ראש מאז ראש השנה. זה משמעותי!
בלי מיגרנה אחת במשך שנה שלימה!

זה הסוד

זה הסוד כיצד להשיג שלימות בעבודת ה' - להיות מלא
בהכרת הטוב.

אושר זה לא הפלגה באיים הקריביים, או ששמך יופיע בעיתון
ותהיה מפורסם. לא; אושר פירושו חסדים התמידיים שה'
ממטיר עליך. השיניים שלך! שיניים הם תענוג! נקש אותם
אלו לאלו. אה, איזו שמחה! שיניים חדות מקדימה כדי
לחתוך את המזון, ושיניים טוחנות מאחורה כדי ללעוס.
אני מסוגל לראות! אני מסוגל להניע את המפרקים שלי!
בדרך לבית הכנסת אתה מתענג על המפרקים, כיצד הם
מתפקדים בצורה כל כך מושלמת. יהודי שומר תורה הוא
יהודי שמח. הוא כל כך שמח ומרוצה מהחיים שלו, כל כך
מלא בהודיה והכרת הטוב, שזה עולה על גדותיו. כוסו רוויה,
היא עולה על גדותיה.

(נערך מתוך 'תורת אביגדור' כי תבוא תשפ"ה)

אף הן בכלל עבודה.

אז כשאנחנו מחפשים טעמים למצוות, בין מצוות עשה ובין
מצוות לא תעשה, עלינו לדעת שהטעם העיקרי הוא ביטוי
של הכנעה בפני ה'. כל המצוות גם יחד וכן לימוד התורה,
אינם אלא ביטוי של הכרת הטוב להשי"ת, ותו לא. עשיית
המצוה היא הצורה, הביטוי החיצוני, אך פנימיות המצוה,
התכלית הפנימית של המצוה שהופכת אותה לעבודה, זה
כאשר היא נעשית כביטוי של הכרת הטוב לה'.

יהודי שמקיים את כל התורה כולה, אך ללא המבט הזה,
נמצא שהוא עושה ההיפך מעבודה; אדרבה, הוא בטוח שהוא
עושה לה' טובה. כך הוא חושב. המבט שלנו הוא, שאנחנו
אלו שמטיבים עם ה', וכי ה' הוא זה שחייב לנו. כי מה הוא
כבר נתן לנו בעולם הזה? אנחנו הרי לא מיליונרים. לא
מולטי-מיליונרים. אנחנו כבר מחכים למה שיהיה בעולם
הבא - שם אנחנו מתכוונים להגיש לה' חשבונות שמינה.

אבל אנחנו נהיה מאוד מופתעים

אבל אנחנו נהיה מאוד מופתעים; הקב"ה עשוי לשאול אותנו
שאלה: "האם אתה מבין שעוד לא שילמת לי על יום אחד
של חיים בעולם הזה?" לא עבדנו אותו "מֵרֵב כֶּלֶל", לא עבדנו
אותו בשמחה, מתוך הודיה על מה שהוא נתן לנו.
והנה, קל יותר לומר את הדברים הללו מאשר לבצע אותם;
לא מספיק לשבת פה ולהסכים עם מה שאני אומר. לא, זה
משהו שדורש עבודה; זה לא קל. אחד הדברים שמונעים
מאיתנו מלחוש שמחה והודיה כלפי הקב"ה בכל עת, היא
העובדה שהכוסות שלנו מחוררות. אני אסביר את זה.
במזמור "אשרי" יש פסוק - "זָכַר רַב טוֹבָה יִבְעִינוּ" (תהילים
קמה, ז). והנה, אנחנו רגילים לפרש את המילה 'יביעו' דהיינו
'יאמרו', אבל זה לא הפירוש הנכון. המילה 'יביעו' היא מלשון
'נובע', כמו מעין שנובע. פירוש הפסוק הוא אפוא: 'הזכר של
רב טובך עולה על גדותיו'.

ואיך 'טוב' עולה על גדותיו? אם אתה יושב באירוע ומחזיק
כוס בידך, ומגיע משהו ומוזג לך יין, ואחר כך מגיע אדם
נוסף ומוזג לך עוד קצת יין לתוך הכוס, ואז בא אדם שלישי
ומוזג עוד יין - מה קורה? הכוס עולה על גדותיה. כשהכוס
מדי מלאה, היא נובעת - היא עולה על גדותיה.

לכל אדם יש מעין כוס בליבו, והקב"ה מתחיל להכניס את
טובו אל תוך הכוס. הלב שלך פועם - זהו יין שנמזג לך אל
תוך הכוס. אם גופך מצליח לפנות ממנו את הפסולת - זה
עוד יין. בכל פעם נמזג עוד יין לתוך הכוס. מדי לילה אתה
ישן בשלום על מיטתך - הכוס שלך הולכת ומתמלאת. אתה
מסוגל ללכת ברחוב? העיניים שלך מתפקדות? אתה נושם?

פרשת כי תבוא פ"ו גליון 'על הצדיקים' 073-345-30-95 A950850750@gmail.com

נחשוף את אחת התחבולות המתוחכמות ביותר של היצר!!! ליצר הרע יש הרבה תחבולות ותכסיסים, שבאמצעותם הוא מצליח ללכוד אותנו, וחשוב שנהיה מודעים להם

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על תכסיסי היצר

תחת אשר לא עבדת את ד' אלקיך בשמחה (כה)

לעצמו: האיש הזה מחכה שאני ארדם בסוף, ואני אאמין לו שזה חול, ואז הוא יתן את "המכה" ויבריח אוצר שלם מתחת לחול. אבל עלי לא עובדים, אני לא מוותר. דוד באמת לא ויתר. יום יום, במשך ארבע שנים, הוא המשיך לבדוק את החול. אחרי ארבע שנים, הוא יצא לפנסיה. ואז, יום אחד הם נפגשו ב"איצקוביץ". אמר דוד לבעל המריצה, "בינינו, עכשיו כשאני כבר לא עובד שם, תגלה לי - מה הברחת?" אמר לו האיש: "את המריצה. כל יום זאת הייתה מריצה חדשה..."

הבדיחה היא בדיחה, אבל המסר מאוד רציני.

נפלת פה ונפלת שם, אז אתה כבר אבוד!

אתם יודעים, מה עושה היצר הרע? הוא לא צריך את העבירה שלך, הוא רוצה את המריצה שלך. דע לך, שבלי האמונה בכך שיש לך אפשרות לחזור בתשובה - אתה באמת לא יכול לחזור בתשובה. בלי האמונה שלך שאתה מסוגל ויכול לחזור בתשובה, אין שום סיכוי שתצליח. היצר הרע בא אל האדם ואומר לו: תראה, נכשלת בזה ובוזה, נפלת פה ונפלת שם, אז אתה כבר אבוד! אבל הטענה של היצר היא שקר. אתה יכול בעזרת ה' לחזור בתשובה שלמה! אתה יכול בעזרת ה' להתקדם ולהתעלות עוד ועוד! איך? על ידי השמחה, ועל ידי האמון בכוחות שלך וביכולת שלך לחזור בתשובה. את זה היצר הרע מנסה לגנוב ממך. הוא רוצה שתאמין שאתה חלש וחסר יכולת, שאתה בכלל אבוד. הוא רוצה לשכנע אותך שאין לך סיכוי, כדי שתתייאש ולא תנסה כלל לתקן ולהתקדם ולעלות.

עוד סיפור-משל, נביא כאן כדי להמחיש את כוח תחבולת היצר: אברך נכנס לבית הכנסת, פותח את השקית של הטלית והתפילין, ומתחיל להניח תפילין. ניגש אליו יהודי קצת יותר מבוגר, ואומר לו: "תגיד, למה באת?" האברך מתפלל. "מה זאת אומרת, למה באתי? להתפלל" 'אה, להתפלל, טוב אז

למה באמת אנחנו לא חוזרים בתשובה? ליצר הרע יש הרבה תחבולות ותכסיסים, שבאמצעותם הוא מצליח ללכוד אותנו, וגם להשאיר אותנו לכודים ברשת. על מנת להצליח להיזהר ולהישמר מתחבולות היצר, חשוב שנהיה מודעים להם.

נחשוף עתה את אחת התחבולות המתוחכמות ביותר של היצר, ובהקדם סיפור קצר:

אדם אחד, ששמו דוד, היה עובד במכס, ואי אפשר היה לרמות אותו בשום אופן. לא משנה באיזו שיטה מתוחכמת ניסו המבריחים לפעול - תמיד הוא גילה ותפס אותם "על חם". כל מברית, גדול או קטן, ידע שבזמן שדוד במשמרת - אין סיכוי להבריח אפילו סיכה קטנה. יום אחד הגיע למעבר הגבול אדם עם מריצה מלאה חול. שאל אותו דוד: "מה יש לך מתחת לחול? יהלומים? זהב? שעוני מותג?" "שום דבר", ענה הבן אדם בשלווה. "יש לי רק חול". "נו, חבל על הזמן", זירז אותו דוד, "תגיד לי מה יש לך בפנים ונגמור את הסיפור". אמר לו האיש: "זה חול, ורק חול". דוד קרא לפועלים, והם סיננו את החול, אבל לא מצאו כלום. דוד לא התעצל, הוא העביר את החול תחת סריקה, ולא נמצא שום ממצא. רק חול וחול. לא היתה לו ברירה, והוא נתן לבן אדם לעבור עם המריצה המליאה חול. למחרת שוב הגיע אותו אדם עם מריצה מלאה חול. דוד הזעיק את פניו. "מה יש לך במריצה?" והבן אדם ענה: "חול".

אמר לו דוד: "הבנתי אותך. אתה חושב, שבגלל שבדקתי אתמול ולא מצאתי שום דבר בחול שלך, אני כבר לא אבדוק היום, נכון? אז בוא נראה אילו אוצרות החבאת היום בחול התמים שלך". החול סונן ונסרק וגם צולם, ולא נמצא בו שום דבר מלבד חול.

דוד עדיין היה חשדן מאוד, אבל לא היתה לו ברירה, והוא נתן לבן אדם לעבור עם המריצה והחול שלו. הסיפור המוזר הזה תפס הרבה מאוד מקום במחשבות של דוד. הוא אמר

תלך הביתה'

"אולי הוא לא לגמרי נורמלי, אומר האברך לעצמו, וכדי לא להעליב, הוא עונה לבן שיחו: "אבל עוד לא התפללתי". "בסדר", אומר הבן אדם המוזר, "קח מאתיים דולר ולך הביתה. היום אל תתפלל".

אומר לו האברך: "לא הבנתי אותך". "מה לא הבנת? דברתי עברית - קח מאתיים דולר, ואל תתפלל היום". "מה אתה אומר? שבשביל מאתיים דולר אני לא אתפלל?!" "אה, אני רואה שאתה סוחר טוב. קדימה, קח אלפיים ולך הביתה". אומר לו האברך: "אני באמת לא מבין אותך, אלפיים דולר כדי שאני לא אתפלל?!" "מה, אתה סוחט אותי? אתה יודע מה, קח חמשת אלפים".

אומר האברך: "אדוני, גם אם תתן לי מיליון דולר, אני לא אוותר על התפילה. מה נראה לך, שאני לא אתפלל? אין על מה לדבר".

אמר לו האיש: "אתה כל כך צודק, רק תסביר לי דבר אחד - למה כשאתה כן מתפלל, זה לא נראה לך מיליון? למה אתה יוצא מהתפילה עם פרצוף באדמה?" "למה?" האברך נאנח אנחה עמוקה, "כי זאת לא הייתה תפילה כמו שצריך. זה לא נחשב..."
מה זאת אומרת 'זה לא נחשב'?

בדיוק את זה היצר הרע רוצה ממך

בדיוק את זה היצר הרע רוצה ממך. הוא רוצה שתאמין, שהמצוות שאתה עושה לא באמת שוות, כי אתה לא שווה, ולא עושה אותן. היצר הרע רוצה שתאמין שאתה "קטן" ולא מסוגל ליותר.

היצר משקר, אל תאמין לו! אתה "שווה" וחשוב, והמצוות שאתה עושה שוות וחשובות, גם אם לא הצלחת לעשותן באופן מושלם, עם כל הכוונות הרצויות.

מסר חשוב לעניין זה יש לנו מהמעשה שארע עם מרתא בת בייתוס:

מרתא בת בייתוס הייתה אחת הנשים העשירות ביותר בירושלים. בתקופת חורבן בית שני שרר בירושלים רעב נורא, כיוון שאספסיאנוס נשלח להציב מצור על ירושלים, והבריונים שרפו את מחסני המזון שבעיר, כדי שהעם יוכרח להילחם. מרתא בת בייתוס שלחה את העבד שלה לקנות לה לחם מסולת נקייה. חזר העבד ואמר: הסולת הנקייה אזלה מן השוק, יש לחם לבן. אמרה לו: אז תקנה לחם לבן, הלך העבד, וחזר ואמר: אזל הלחם הלבן מן השוק. יש

לחם שחור. אמרה לו מרתא בת בייתוס: אז תקנה שחור. חזר ואמר: אזל הלחם השחור, יש לחם שעורים. אמרה לו: אז תקנה לחם שעורים. חזר ואמר: גם לחם שעורים אין כבר. הסוף היה שלא נותר בשוק שום דבר מאכל שיכול היה העבד לקנות ולהביא לה, כדי להחיות את נפשה. קשה להבין, האם אין למשרת הזה מינימום של שכל? אבל האמת היא, שהשאלה הזאת היא לא רק עליו. השאלה היא גם עלינו.

מה הרב מתכוון, ברצויפ'ס

פעמים רבות באים אלי אברכים, שנראים על גבול היאוש, והם אומרים לי, "הרב, אני לא יכול יותר, אני עוזב. אני לא יכול 'לסחוב' יותר, אני פשוט לא לומד". אני שואל: "מה פירוש 'אני לא לומד'? למדת היום?" הוא עונה-שואל בשפל קול, "מה זאת אומרת למדתי?" "למדת שעה?" "מה הרב מתכוון, ברצויפ'ס (-ברציפות)?"

"תגיד לי", אני אומר, "אני שאלתי אותך על רצופים? לא, אני מבין שאתה כרגע לא "סולת", אבל אם אין סולת אוכלים לחם לבן. ואם אין לך לחם לבן, אז תאכל שחור. אבל למות ברעב - זו לא אופציה.

למה אתה נותן ליצר הרע לשכנע אותך שאתה לא כלום? מה אתה אומר? אתה אומר לי 'אבל אני לא ר' חיים קניבסקי?' נכון, ואולי גם לא תהיה, תירגע. אז מה? אם לא מצליחים להשיג סולת מנסים להשיג לבן, ואם לא לבן אז שחור, ואם לא שחור אז שעורים. למות זה לא אופציה! תהיה שמח במה שאתה מסוגל לעשות. ותדע, שאתה יכול בעזרת ה' לעשות הרבה מאוד. אתה עובד ה'!

(מתוך 'ומתוק האור' סדר תפילתינו)

ירדו רבי חיים וואלקין ורבי שמואל יעקב בורנשטיין, לבית רבם מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ושאלוהו כיצד עליהם לנהוג

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על הכרת הטוב

חיים על אתר. "התפילה הראשונה שלך צריכה להיות עליהם, שהאבא והאמא יהיו בריאים לאורך ימים ושתהיה להם רק בריאות והצלחה... הכרת הטוב!"
ומן הצד השני - הזלזול בדבר זה הינו פשוט נורא ואיום. כה גדולה חשיבות הענין, עד כי חז"ל קבעו ואמרו (מדרש תנחומא שמות ה): "כל הכופר בטובתו של חברו לבסוף כופר בטובתו של הקדוש ברוך הוא".
לכאורה ניתן היה לתמוה על ההשוואה בין טובתו של בשר ודם המלא יצרים ואינטרסים לבין טובתו השלימה של מלך מלכי המלכים?

אך הגאון הצדיק רבי נחום וועלוויל מקלם זצ"ל, מגדולי חכמי המוסר, ביאר את הדברים ואמר: זה אשר כפיות הטובה היא בנפשו, הרי שגם בבואו לפני הקדוש ברוך הוא ינהג במידה זו. כי הכרת הטוב הינה תכונה אנושית הטבועה באדם, ואם אדם השחית את מידותיו והפכה למידה רעה של כפיות טובה, הרי שכמו הגאווות והכעס, הוא ילך עם מידה רעה זו לכל מקום, ואין זה משנה אם הוא כופר 'רק' בטובת ילוד אישה - או חלילה וחס בטובתו של הבורא יתברך!
"הכרת הטוב קבועה ביתדות ברזל בטבע האנושי, ומי שמתעלם ממנה, סופו שיכפור בעיקר, רחמנא ליצולן!" - הפטיר רבי נחום וועלוויל.

ראיתי מאמר שכתב הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון, ובו מספר כי בשיבת סלבודקה קיבלו מדורות קודמים של בעלי המוסר כי מידת כפיות הטובה היא מקור כל ההשחתות! נורא ואיום!

שני הידידים התחבטו קשות אם לנסוע למעמד

הגאון הצדיק רבי חיים וואלקין זצ"ל, משגיח ישיבת 'עטרת ישראל', היה ידיד ותיק של הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'קרית מלך'. ראשיתה של ידידות זו החלה לפני עשרות שנים, בעודם אברכים צעירים בישיבת מיר. יום אחד התקיים בטלז-סטון מעמד הנחת אבן הפינה ליישיבת טלז, ושני האברכים הצעירים הוזמנו לארוע עקב הזיקה הקרובה שלהם לטלז - רבי חיים כבוגר ישיבת טלז

הפרשה שלנו פותחת בנושא הביכורים וכל דיניהם. שורש ועיקר מצווה זו, כמבואר במפרשים, הוא הכרת הטוב וההודאה לבורא יתברך על הטובות שהוא מנחיל לנו כאן בעולם הזה. הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', כותב בספרו 'מכתב מאליהו' (חלק א) שכל עבודת הבורא בנויה על יסוד הכרת הטוב. הרי הקדוש ברוך הוא ברא את העולם מרצונו הטוב להיטיב לברואיו, וכדי שנוכל לקיים את חלקינו בעולם אנחנו צריכים להכיר טובה למיטיבנו, אחרת - לחינם נבראנו, חלילה וחס.

שמעתי מדודי הגאון רבי רפאל ברלין שליט"א

שמעתי מדודי הגאון רבי רפאל ברלין שליט"א כי מקובל בידו אודות גאון הגאונים רבינו אליהו מוילנא זצ"ל, שכמעט לא דיבר שלא בלשון הקודש. בכלל הוא מיעט בדיבור ככל האפשר, אבל גם כאשר נצרך לשוחח עם מאן דהו שוחח רק בלשון הקודש. מילה אחת משפת האידיש כן היתה שגורה על לשונו - 'דאנק', תודה. כששאלו את תלמידיו לפשר הענין, הסבירו כי המילה 'דנק' בגימטריה 'עולם הבא'; אדם שרגיל להכיר טובה, בסופו של דבר יקיים את רצון השם ויזכה להגיע לעולם הבא.

והוסיף לי על כך רבי רפאל ברלין, שהיה בקשר אמיץ עם מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, ושמע אותו פעם מתבטא כי 'דאנק' זה גם מלשון 'גידענק' ['תזכור'], כלומר, מקבל הטובה מוטלת עליו חובה לזכור את מטיבו.

שמעתי שיחה מפי הגאון הצדיק רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, משגיח ישיבת 'ארחות תורה', בה הוא סיפר כי הגיע פעם לפני מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל אברך בן עליה ונפשו בשאלתו: הוא רוצה להתחזק בתפילה, אבל הוא חושב לעשות כן בשלבים, בכל פעם לבקש ביסודיות על נושא אחד ועליו לבקש ולהתחנן כמו שצריך. במה כדאי להתחיל? הצלחה בתורה? יראת שמים? מנוחת הנפש?

שאל אותו רבי חיים: "יש לך הורים?" - "ברוך השם, עד מאה ועשרים" השיב. - "נו, אז מה השאלה?" - הגיב רבי

בארצות הברית, ורבי שמואל יעקב כבעל לנכדת הגאון רבי אברהם יצחק בלוח זצ"ל הי"ד, ראש ישיבת טלז בליטא. שני הידידים התחבטו קשות אם לנסוע למעמד. מצד אחד, חובת הכרת הטוב על כתפיהם לשיבת טלז המפוארה; מאידך, 'תורה מה תהא עליה' - האם זו אכן סיבה ראויה לבטל עבודה את סדר הלימוד בישיבה? ירדו השניים לבית רבם מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, ושאלוהו כיצד עליהם לנהוג.

רבי חיים שקל את הדברים בכובד ראש, ולבסוף אמר: "אינני יודע מה היא רמת ה'הכרת הטוב' שלכם לשיבת טלז - את זאת, הנכם צריכים למדוד לבד. אבל דבר יכולני לומר לכם: הכרת הטוב זה כל האדם!"

שמעתי פעם מהמשגיח רבי דן סגל שליט"א

שמעתי פעם מהמשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א, כי את גודל החיוב בהכרת הטוב ניתן ללמוד מהדין של החזרת משכון.

התורה אומרת (דברים כד, יג): "השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתי וברכך, ולך תהיה צדקה לפני השם אלוֹקִיךָ". רש"י מביא על אתר מהספרי שמבאר כך - "וברכך", שהלווה יברך את המלווה, ואם אינו מברך - מכל מקום "ולך תהיה צדקה".

הרי זה פלא, הקשה המשגיח. לכאורה, כשמקיימים את ציווי השם, קיום המצווה הוא העיקר ולא הברכה שיברך הלווה הנזקק. אך הספרי מבאר ההיפך - העיקר שהוא יברך, וגם אם לא עשה כן, תהיה לוֹוֶה צדקה, מעין בדיעבד שכזה. איך ניתן להבין זאת?

הביאור הוא, אמר המשגיח, שמכיוון שכאן עוסקים באדם שהיטיב למישהו אחר, כוח הברכה של מקבל ההטבה יותר גדול ומשמעותי מהשכר על עצם קיום המצווה! מדוע? כי החיוב של הכרת הטוב הוא כל כך גדול, שהקדוש ברוך הוא נותן למקבל הטובה כח ברכה עצום שבאמצעותו יוכל למלאות את החיוב שלו, כי אחרת לא היתה יכולת להכיר טובה כמו שצריך.

כדי להטעים את הענין, הביא המשגיח רבי דן מעשה שהיה עם מרן ה'חזון איש' זצ"ל שהלך פעם בבני ברק, ושבילי המושבה הצעירה עוד לא היו סלולים כלל. עודו מהלך בחולות, עבר לידו מישהו עם סוס ועגלה והציע לקחתו להיכן שצריך להגיע. ה'חזון איש' סירב כיוון שלא רצה להטריח אחרים, אך בעל העגלה ביקש והפציר ולבסוף נענה

ה'חזון איש' לבקשתו.

כשהגיעו ליעד, הודה לו ה'חזון איש' ושאל: "יש איזה משהו שאתה זקוק לו?" - "לא", השיב היהודי, "ברוך השם איני חסר דבר". אמר לו ה'חזון איש': "אם כן, יהיה רצון שתזכה לאריכות ימים". ואכן, אותו יהודי זכה לאריכות ימים מופלגת. נתבונן רגע בסיפור הזה, אמר רבי דן. הרי אנו יודעים כמה אהבת ישראל היה ל'חזון איש'. את כל כולו הוא הפקיר למען כלל ישראל, ובדאי לא היו חסרות לו הזדמנויות לברך יהודים ולרצות לאחל להם כל טוב. מדוע דוקא כעת רצה לברך את אותו העגלון? בהכרח משום שכעת הוא היטיב עמו, ומחמת זה יש לו כח מיוחד של ברכה - שמשועבד עבור הכרת הטוב!

רבי יחזקאל הגיע להשתתף בחתונה

מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', טרח והתפלל כל חייו להצלחת יהודי אחד שפעם הושיע אותו בשעת מצוקתו. בדומה לזה, תלמיד חכם שהתגורר בילדותו בשכנות לרבי יחזקאל, סיפר כי פעם נתן להם הרב אברמסקי מתנה לאות תודה על שהגישו לו עזרה, תוך שהוא מדגיש כי "השכר שלכם שמור לעולם הבא, המתנה היא רק כהכרת הטוב"... רבי יחזקאל הגיע פעם להשתתף בחתונה שערך לאחד מצאצאיו, ד"ר פלק שלינגר זצ"ל, מנהל בית החולים 'שערי צדק'. בעל השמחה שראה את זקן ראשי הישיבות נכנס להשתתף בשמחה, התרגש כהוגן, והחל להתרוצץ סביבו ולכבדו. נענה רבי יחזקאל ואמר: "לא באתי להתכבד אלא לכבד כדי להכיר טובה על מה שעשיתם עבורי כאשר חליתי פעם, ובזכותכם יצאתי מהחולי"...

כשבעל השמחה תהה - מתי הוא גמל טובה לרב אברמסקי? השיבו הרב: "אכן אתם לא צריכים לזכור, אבל עלי מוטל תמיד לזכור - להכיר טובה למטיבי"..." (מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

הגוי יצא לרחוב וצעק שנגנב לו כספו. ואמר לשוטרים, כי שכנו היהודי היחיד שראה כיצד הוא הניחם בתוך מטפחת אדומה

הגאון רבי אליהו חיים כהן שליט"א על התורה הקדושה שמעניקה חכמה ובינה

וּלְתַתֵּן עָלֵינוּ עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לְתַהַלָּה וּלְשִׁם וּלְתַפְאָרֶת (כו)

התורה הקדושה מעניקה לאדם העומל ומתייגע בה, חכמה ובינה עצומה, יותר מכל החכמים והפילוסופים הגדולים של העולם כולו.

סיפר הגאון רבי יצחק זאב מברסק זצ"ל מעשה על חכמתו של המהר"ל מפראג זצ"ל, בהיותו ילד קטן.

בשוק העירוני היו שתי חנויות, אחת לממכר בשמים והשניה לממכר שמנים, בין שתי החנויות הפריד קיר דק. חנותו של מוכר השמנים היהודי, היתה מלאה תדיר בקונים, מפני ישרותו, ואילו חנותו של הגוי מוכר הבשמים היתה לרוב ריקה, אנשים מיעטו להיכנס לחנותו מפני ששכר לא ביושר. לילה אחד הגוי נקב חור קטן בקיר שבין החנויות, והציץ לחנותו של שכנו מוכר השמן, כדי לראות את המתרחש אצלו. באחד הפעמים ראה את היהודי סופר את כספו, סך מסיים של דינרי זהב, ומניחם בתוך מטפחת אדומה.

זמן הגוי לגזול מהיהודי את כספו, הוא יצא לרחוב והחל לצעוק שנגנב לו כספו. לשאלת השוטרים שהוזעקו, במי הוא חושד, אמר כי שכנו היהודי היחיד שראה כיצד הוא סופר את הכסף, והניחם בתוך מטפחת אדומה. מיד אסרו השוטרים את היהודי, ולקחו את כספו, למרות צעקותיו כי שקר הדבר.

הגיע יום המשפט, חקר השופט את הגוי והיהודי ולא ידע למי להאמין, על כן העביר את משפטם למושל העיר. כמובן שדבר המשפט התפרסם בין תושבי העיר, וכולם שחו אודות המשפט.

ערב אחד טייל המושל בעיר, ושמע קולות ילדים יהודיים משחקים במשפט של השמן והבושם, הסתקרן והקשיב לדבריהם, ילד אחד טען את טענותיו של מוכר השמן, וילד אחר טען את טענותיו של הבשם. ו"השופט" ילד רך בשנים פסק: הביאו קערת מים חמים והניחו בה את הדינרים, אם יצופו עיגולי שמן, ראייה מוכחת שהיהודי צודק ודינרי הזהב שייכים לו. ואם יהיו המים נקיים, ראייה שדברי הגוי אמת, וכך נכריע.

למחרת היום הזמין מושל העיר את הגוי והיהודי לבית

המשפט, וציוה להביא קערה ובה מים חמים, ולהטיל לתוכה את דינרי הזהב, וכך עשו, מיד צפו על פני המים עיגולי שמן רבים. וידעו הכל כי היהודי הוא הצודק, ודינרי הזהב שייכים לו. הכל שבחו את חכמתו של המושל, אולם אמר להם: לא אותי תשבחו, אלא את הילד היהודי, שבזכות חכמתו הגדולה ידעתי לשפוט משפט צדק. אותו ילד חכם ונבון, התפרסם לימים כמהר"ל מפראג זצ"ל.

לחפש אחר מלמד ישר וירא שמים

מספרים כי מרן ה"חזון איש", היה מקפיד מאוד לחפש אחר מלמד ישר וירא שמים, כי רק הוא יוכל להשפיע השפעה טהורה שתעמוד לתלמידים לעד.

וסיפר על כך מעשה, סוחר עם הארץ אחד הציעו לו עסק שיכול להניב רווחים גדולים, אלא שהיה כרוך ברמאות על הקונים. כששמע הסוחר את ההצעה, דחה אותה מיד ואמר שאינו מסוגל לרמות, מפני שעומדת לנגד עיניו דמותו של המלמד מימי נערותו, שהיה חוזר איתו פעמים רבות על מה שלמד, ובאמצע היה נאנח ואומר: הריני מחויב ללמדך היטב עד שתדע על בוריו, אחרת אחשב כרמיה בעת שאקח מאביך את שכר הלימוד בסוף השבוע.

סיים ה"חזון איש": אותו יהודי לא זכר מאומה מכל מה שלמד אצל המלמד, ובכל זאת נשארה הישרות של המלמד חקוקה בזכרונו.

(מתוך הספר 'אוצרות פניני התורה')

רבי אליהו לופיאן בנסיעה ברכבת הוצרך לברך ברכת אשר יצר ורמז לשוטר, שיזאיל בבקשה לקרוא לחבריו הסדרנים

הרב שלמה קולדצקי שליט"א על עניית אמן ואמן יהא שמיה רבא מבורך

בפרשה מוזכר ענין עניית האמן על ידי כל עם ישראל על הקללות והברכות בהר גריזים והר עיבל. ובמדרש רבה לפרשה אמרו: מפני שאין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונין. נביא כאן מאמרי חז"ל ועובדות והנהגות מגדולי

הדורות על מעלת עניית אמן ואיש"ר.

הגמ' בשבת קיט: אומרת: אמר רבי יהושע בן לוי כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו. אמר רבי יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו. אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן.

ובזוה"ק פ' וילך בגדול ועוצם שכר מי שהוא שומר אמונים שיושב ומצפה מתי יבא לידו לשמוע ברכה כדי לענות אמן וחומר העונש למי שאינו חושש לענות אמן. באמת תסמרנה שערות אנוש מראות חומר שבו, ולבבות יכאבו על רבים מעמי הארץ שאין נזהרים כלל. ובעל ווי העמודים בנו של השל"ה כותב שכל איש ישראל מחוייב למסור נפשו על עניית אמן, סימן אמ"ן אני מוסר נפשי. כי זהו פירושו של אמן ומשמעות עדות זו היא הכרה מלאה בקב"ה, נמצא אם כן שעניית אמן היא עדות על אמונתו. אמן היא אמונה ועל אמונת ישראל בה' אלוקים מחוייב אדם למסור נפשו. מובא בשם הגרי"ז שאמר שפעמים רבות חשב מדוע פקדה השואה האיומה את אירופה ולא הגיעה לארץ ישראל, וכשבאתי לארץ ישראל ושמעתי את אנשי ירושלים עונים אמן יהא שמיה רבא בקול רם ובכוונה הבנתי שבזכות עניית אמן יהא שמיה רבא בקול רם ובכוונה ניצלה ארץ ישראל מהשואה האיומה.

רבי יחזקאל לוינשטיין כותב במכתב: אמירת אמן בלי שום כוונה כראוי, הנשמה אשר למעלה מקפדת על זה. רבי אליהו לופיאן היה אומר: היה כדאי להקב"ה לברוא את

העולם למשך ששת אלפים שנה כדי שיהודי יזכה לומר פעם אחת בלבד בכל משך זמן הבריאה ברוך הוא וברוך שמו, ואלף פעמים ברוך הוא וברוך שמו לא מגיע לגודל חשיבות המילה אמן פעם אחת בלבד, ואלף פעמים אמן לא מגיע לגודל חשיבות של אמירת אמן יהא שמיה רבא פעם אחת בלבד עכ"ל.

בספר חמדת ימים אלול ור"ה פרק ז' מזהיר מאד להתחזק בימים נוראים באמירת אמן ואיש"ר וז"ל: ובפרט בעניית האמנים שהוא עונה הן על הברכות והן על הקדישים יהא זהיר וזריז יותר משאר הימים לכיון בהם ושלא יאבד אחד מהם, אשר מלבד סגולתם לכפר על פשע וחטאה כמו שאמרו ז"ל כל העונה אמן בכל כחו אפילו היה לו שמץ מינות מוחלין לו, עוד תוסיף תת כחה להועיל לקיבול תפילות כהיום הזה אשר רבים משטינים עליהן ובכח סגולת עניית האמן מסלקם כמו שאמרו בספר הזהר וכו'.

סיפורים רבים מסופרים

סיפורים רבים מסופרים על גדולי הדורות בזמנינו ואיך ניצלו אנשים בזכות עניית אמן. מעשה שהיה עם רבי אליהו לופיאן באחת מנסיעותיו ברכבת מירושלים לחיפה הוצרך באמצע הנסיעה לברך ברכת אשר יצר. אחר שנטל ידי ונגבם המתין מלברך ברכת אשר יצר. ורמז לשוטר שעמד בקרבת מקום, שיזאיל בבקשה לקרוא לחבריו הסדרנים ואנשי בטחון הרכבת. השוטר שהבין את מבוקשו של רבי אליהו, מילא את רצונו, ומיהר לקרוא לכמה מחבריו שיעמדו לצד הצדיק. רבי אליהו פנה אליהם והסביר את משאלתו: אני אומר עתה ברכת אשר יצר, ואתם תענו אמן בסיום הברכה. ובישוב דעתו במנוחת ושלוות נפש, אמר הברכה מילה במילה. מיד עם סיום ברכתו, ככלות המלים ומפליא לעשות ענו הסובבים אמן! דקות ספורות מאז... הרכבת נעצרה בפתאומיות, התגלה מוקש המונח על פסי הרכבת, בנסים מופלאים, עצרה הרכבת לפני עלותה על המוקש, וניצלו נוסעי הרכבת.

(מתוך גלינו, כי תבוא תשפ"ה)

מה קשור ביכורים ליציאת מצרים?

אַרְמִי אֵבֶד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרָיִם (כו)

מה קשור ביכורים ליציאת מצרים? וי"ל שהקב"ה אמר לאברהם אבינו כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם 400 שנה וגו' ודור רביעי ישבו בהנה. נמצא שתנאי נתינת הארץ לעם ישראל הוא רק אם נשתעבד 400 שנה. וא"כ קשה איך מביאים ביכורים, הרי הארץ לא שייכת לנו, כי השעבוד במצרים היה רק 210 שנים, והדין הוא שבקרקע שאינה שלו אינו מביא ביכורים, כי לא יכול לומר האדמה אשר נתת לנו. וידוע מה שמתרצים חז"ל, א. שריבוי הנפשות שהיו במצרים זה השלים ל-400. ועוד שקושי השיעבוד היה כמו 400 שנה. וזה כוונת הפסוק: וירד מצרימה ויהי שם לגוי גדול עצום ורב - דהיינו ריבוי נפשות, ויתנו עלינו עבודה קשה ויענונו - והיינו קושי השעבוד. ולכך שפיר מגיעה לנו הארץ.

בברכות הקדים פרי בטן לפרי אדמה

בְּרוּךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אֲדָמָתְךָ (כה)

מי שישים לב יראה, שכאן בברכות הקדים פרי בטן לפרי אדמה 'טנאך ומשאתך', ואילו בקללות כתב ארור טנאך ומשאתך ואח"כ כתב ארור פרי בטנך וכו' ומה הטעם בזה? וי"ל, אומר המהר"י אסאד ע"פ חז"ל, שאין הקב"ה פוגע בנפש תחילה, וא"כ מובן, כי טוב וודאי שדבר ראשון נותנים לנפשות, ולכן בברכות הקדים נפשות, משא"כ בקללות לא נותן קודם לנפשות אלא לפירות וכו', ולכן בברכות הקדים הנפשות ואילו בקללות הקדים הפירות.

(מתוך גיליונו של הרב שלמה קולדצקי שליט"א, כי תבוא תשפ"ה)

שאדם יתבונן, מה עם הראש שלי, המת, העיניים, האוזניים והפה

אוצרות מהמשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל

חשוב מאוד בימים אלו, להתבונן באהבת ה' הגדולה אלינו, ובגודל חסדי ה' וטובותיו, והתבוננות זו תביא אותנו לאהבת ה' ולתשובה מאהבה. וכבר גילו הקדמונים, כי אלול נרמז במקרא "אני לדודי ודודי לי", שהוא מקרא בשיר השירים אשר כולו רצוף אהבה, ללמדנו: שעניין אהבת ה' לישראל, ואהבת ישראל לה', הוא מעיקרי עבודת חודש אלול!

באמת, אדם צריך לעבוד את ה' מתוך יראה ומתוך אהבה. ואעפ"י שהדרגה הגבוהה יותר היא לעבוד את ה' מתוך אהבה, אך אי אפשר שאדם יעבוד את ה' בלא שתהיה לו גם יראה. ובדורנו אנו שכה החושים, וקשה יותר לעבוד את ה' מתוך יראה, עבודתנו צריכה להיות מתוך אהבה.

ה'בעל התניא' אמר, שבתקופות קודמות אדם היה מסוגל לעבור בקלות ממצב של עצב למצב של שמחה, ולפיכך היה ניתן לשלב בעבודת ה' את שניהם כאחת. בזמנינו שקשה לעבור מעצב לשמחה ראוי שהמצב הקבוע יהיה של שמחה, ויחד עם זאת יקבע זמן מיוחד שבו יצטער על חטאיו. ואם בדורו הורה כן ה"בעל התניא", כל שכן שיש להורות כן בדורנו!

יש אפשרות שנבקר את מעשינו לפי סדר היום, וכגון שנתבונן: האם אנחנו הולכים לישון בזמן בכדי שנוכל לקום לתפילה כראוי, האם אנו באים לתפילה בזמן, כיצד נראית התפילה שלנו, איך המורא מקדש שלנו, האם אנו מגיעים בזמן לסדרים, כיצד הלימוד שלנו, האם אנו נזהרים מלהפסיק ח"ו באמצע הלימוד (שזה עוון מאד מאד חמור), וכד'.

וישנה אפשרות שנבקר את מעשינו לפי סדר האברים: שאדם יתבונן, מה עם הראש שלי, המת, העיניים, האוזניים והפה. כל האברים צריכים להיות טהורים!

על כן חשוב מאוד שלא נסתפק באמירת הסליחות גרידא. תפקידינו בימי הסליחות לבקר את עצמנו מהמומים שבנו ולראות מה באמת דרוש תיקון, ולטכס עצות לתקנם באופן שיהיה בר קיימא. ובעיקר צריכים אנו לראות - האם אנחנו כבר מוכנים להמליך את הקב"ה עלינו.

(לקט מתוך עבודת הימים הנוראים)

במה שמים את הביכורים?

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א"ב

- א. מה ענו כל העם ואמרו? אמן.
- ב. איך נקראים הפירות בעץ שגדלים הראשונים? ביכורים.
- ג. על איזה הר נתנו את הברכות? גריזים.
- ד. ארץ זבת חלב ו _____ דבש.
- ה. ובאו עליך כל הברכות האלה ו _____ השיגך.
- ו. הפרשה מתחילה במילה - והיה.
- ז. אחד מהשבטים שעמדו על הר עיבל? זבולון.
- ח. סיחון היה מלך של מי? ח שבון.
- ט. במה שמים את הביכורים? טנא.
- י. איך כתוב 'שלא לסור מן הדברים' ימין ושמאל.
- כ. למי נתנו את הביכורים? כהן.
- ל. למי נותנים מעשר ראשון? לוי.
- מ. על מה כתוב לא להניף ברזל? מזבח.
- נ. ביד חזקה ובזרוע _____ נטויה.
- ס. איך נקרא עמ"י? עם _____ סגולה.
- ע. "ויהי שם לגוי גדול _____ ורב". עצום.
- פ. איך נקרא צלם, מסכה? פסל.
- צ. ברוך אתה ב _____ צאתך.
- ק. מה נאמר על הר עיבל? קללות.
- ר. נעלך לא בלתה מעל _____ רגלך.
- ש. על מי נאמר שהיא לא בלתה? שמלתם.
- ת. והיה ביום אשר _____ את הירדן? תעברו.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי שליט"א, כי תבוא תשפ"ה)

מעולם לא הבנתי את המשל

מאוצרותיו של הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל

"ודע, כי החוטא, כאשר יתאחר לשוב מחטאתו, יכבד עליו מאד ענשו בכל יום, כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו, ויש לו מנוס לנוס שמה, והמנוס הוא התשובה, והוא עומד במרדו והנו ברעתו, ובידו לצאת מתוך ההפכה, ולא יגור מפני האף והחמה, על כן רעתו רבה. ואמרו רז"ל (קה"ר ז, לב) על הענין הזה:

'משל לכת של לסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, פרצו ויעבורו, ונשאר

אחד מהם. בא שר בית הסוהר, וראה מחתרת חתורה והאיש ההוא עודנו עצור, ויך אותו במטהו. אמר לו: קשה יום, הלוא המחתרת חתורה לפניך, ואיך לא מהרת המלט על נפשך" (שערי תשובה שער ראשון פ"ב).

מעולם לא הבנתי את המשל. מדוע מכים על קדקדו של האסיר המסכן הזה? אמנם שוטה הוא, אבל הכי משום כן יוכה על ראשו? מה פשע פשע בכך ששמר את החוק?...

כנראה שהפשט הוא כך. מהי הסיבה שאותו אסיר, בכל זאת נשאר בבית הסוהר? ברור כי לא שמירת החוק היא שהדריכתה, שכן אין אסיר זה שומר חוק דווקא... אף לא פחד מפני התפיסה, אף לא חשש מעצם הבריחה, שכן מחתרת נוחה היא, ואיש מבין הנמלטים לא נתפס.

ומדוע בכל זאת לא נמלט על נפשו - ? משום שבבית הסוהר טוב לו יותר. משום שלדעתו, הנוח לו ביותר, הוא בין כתלי בית הסוהר הזה. כך התרגל וכך קבע לו את חייו.

אדרבא, חשש כבד מקנן בקרבו, מפני החיים שמעבר לכתלים העבים האלו. אף זה המתאחר לשוב בתשובה, מדוע אינו ממחר לעשות את התשובה הזאת?

- רק משום שכך טוב לו יותר. משום שהתרגל בחיים כמות שהם. משום שהוא בטוח, כי כך נוח לו יותר. אדרבא, חושש הוא מפני חיים "כבולים" כביכול, שאולי או ודאי, יהיו לאחר שישוב. אינו מסוגל לחיים מוארים כאלו. לכן בא שר בית הסוהר, וכמנהגו מכה על קדקדו, עד כי נוכח האסיר, כי בכל זאת טוב יותר מחוץ לבית הסוהר, כי רק בבית הסוהר מגיע השר ומכה על קדקדו. מחוץ לכתלים אלו לא יכו על קדקדו. משמע, כי בחוץ בכל זאת טוב ונוח יותר...

התרנגול נהנה מאותו גרגיר של אורז, דווקא כשהוא מלקטו מתוך ערימת האשפה...

כמו כן, אומרים לו "מתאחר": אולי בכל זאת תשים לב לאמת הפשוטה, כי לאחר התשובה טוב יותר, נוח יותר.

ואם אינך מגיע למסקנת אמת זאת, הרי יצא עליך הקצף... אנא הבן ושוב מהר בתשובה. מהר והמלט, המחתרת חתורה לפניך.

(מתוך הספר 'ברכת מרדכי' אלול)

המצאה זו פרשה לה כנפיים, ומכל קצוות הארץ צבאו רבים על פתח המפעל

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה (כח)

בעיר אחת חי בעל מפעל לבדים ואריגים שעלה בידו להמציא סוג של בד חדש ומשובח בעל מגע רך ונעים ומראה משובב לב. המצאה זו פרשה לה כנפיים, ומכל קצוות הארץ צבאו רבים על פתח המפעל ברצותם לקנות את הבד החדש, אולם הביקוש עלה בהרבה על ההיצע.

אמנם, היו רבים אשר העדיפו את בדיהם הישנים והטובים, אולם מאחר ולא רצו להיחשב כ"מיושנים" רכשו את הבד החדש ותפרו ממנו בגדים חדשים.

למעשה, כאשר רואים קבוצת אנשים אשר לבושים בבגדים העשויים מהבד החדש - אין לדעת מי באמת נהנה מההמצאה ומי לובשם מאונס. ישנה דרך אחת לברר את הדבר - כאשר יפגשו האנשים את ממציא הבד, חלקם יגשו ויידחקו כדי לתת לו תודה על המצאתו הנפלאה, ואף יספרו לו כמה מרוצים הם מן הבד - אנשים אלה אכן באמת מרוצים.

לעומתם יהיו כאלה אשר יחמיצו פנים, וינהגו בו בזלזול, ואם יעלה בידם אף ינזפו בו על אשר בגללו נגזר עליהם להוציא ממון רב מכיסם. אנשים אלה שייכים לקבוצה השנייה...

כדוגמת שתי קבוצות אלה כן גם בני האדם ניכרים בעבודת ה': יש אשר מקיימים מצוות מיראת שמים ומאהבת הבורא יתברך, ויש המקיימים כ"מצוות אנשים מלומדה", רק כדי "לצאת ידי חובה". אין להבחין ביניהם אלא רק כאשר מקיים האדם את המצוות - אם הוא מקיימם מתוך שמחה והתלהבות ומחפש להדר בהן ככל האפשר, הרי הוא מאוהבי ה' האמתיים, ואם לאו...

בחנתונה - יש הבדל ניכר בין המחותנים לשאר הקרואים

בחנתונה - יש הבדל ניכר בין המחותנים לשאר הקרואים. המחותנים שמחים בעצם הדבר שזכו להכניס את בניהם לחופה, שמחה זו היא הגורמת לכל המשתה הגדול שעשו.

לא כן שאר המוזמנים, הם אינם שמחים מכח עצמם, אלא תחילה הם משתתפים בסעודה, ולאחר שאכלו מעדנים ושתו ממתקים - מתעוררת גם בהם השמחה!

כן הוא גם הנמשל. כאשר מקיים האדם את מצוות ה' בשמחה דומה הוא ל'מחותן' השמח בעצם קיום המצווה. אולם אם אינו שמח בעצם קיום המצווה הרי הוא כמוזמן זר...

(מתוך משלי המגיד מדובנא)

אותו בחור עמד נדהם...

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: סיפר לי גיסי הג"ר ישראל טויב, הוא למד בישיבת סלבודקא, מרן ראש הישיבה הג"ר דב לנדו היה אז אברך צעיר יחסית, אבל שמו הלך לפניו וכבר הכירו במעלתו שנים רבות. היה אחד מהת"ח היקרים שעשה משהו שלא כהוגן והג"ר דוב שליט"א מאד ביקר את זה ושלא ילמדו ממנו לאותו דבר כי זה מעידה.

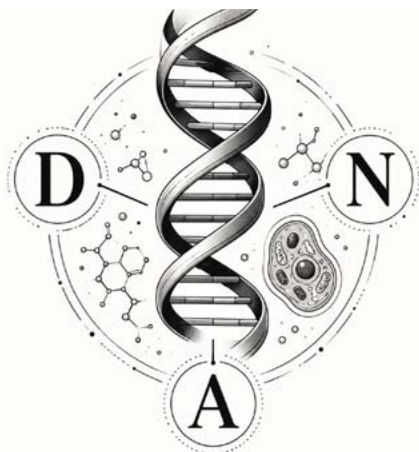
בחור אחד מסלבודקא - חבר של גיסי נפגש עם הבת שלו, וגיסי היה בחור צדיק עם לב חם, והיה אכפת לו... רבי דב כל כך נגדו ואתה הולך להיפגש עם הבת שלו?... לך לשאול את רבי דב. אבל חבר שלו לא רצה... הוא רוצה את השידוך הזה. גיסי לחץ עליו והוא הלך, הוא שאל את רבי דב מה דעתו, אמר לו רבי דוב - בודאי... איזה בית של אהבת תורה, איזה מידות טובות, תענוג להיות חתן בבית הזה, וככה הוא המליץ לו בחום. אותו בחור עמד נדהם... הוא שאל, אבל הרב כל הזמן

שאמא הולכת לגן חיות

נגדו אז איך הרב פתאום ממליץ עליו?... אמר לו רבי דב מה הקשר, ראית פעם שאמא הולכת לגן חיות עם הילד שלה, ועוברים ליד האריה, והאמא מראה לו איזה אריה גדול, מלך החיות, והם יכולים להביט ממש מקרוב בהתפעלות, אבל אם הם יראו אריה ברחוב הם גם ככה יסתכלו? בודאי שלא, הם יברחו הביתה, זו סכנת חיים...! אמר לו רבי דב, כל זמן שהיתה סכנה שנלמד מדרכיו היו צריכים לעורר על זה, אבל היום כבר אין את הסכנה, אתה יודע כבר את דרך האמת, אז למה לא להנות מהיופי שלו?... יש שם אהבת תורה, יש שם מידות טובות.

('ארחות חיים', דברים)

DNA - חותמו של הבורא באדם

חשבתם פעם על הפלא העצום הטמון בתוך כל תא ותא בגופנו - קוד מולקולרי זעיר ומדויק להפליא, המהווה מעין חותם אישי שאין שני לו?

ה- DNA (ד.נ.א) שלנו הוא מערכת מופלאה ומדויקת להפליא:

הקב"ה ברא שרשרת עצומה של מיליארדי אותיות - סימנים השזורות זו בזו, ונושאות בתוכן את סיפור החיים היחודי של כל אדם ואדם. הצירוף הגנטי של כל אחד מאיתנו הוא ייחודי באופן מופלא - חותם אישי שהוטבע בנו משמים. תחשבו על הפלא העצום - אין עוד אדם בעבר, בהווה או בעתיד שיש לו בדיוק אותה חותמת גנטית ייחודית!

מערכת ההוראות המופלאה הזו פועלת בהרמוניה ובדיוק מעורר השתאות, ומלווה את בנייתו ותפקודו של הגוף בכל רגע ורגע. ככל שמעמיקים וחוקרים את צפונות התא, כך מגלים עוד רבדים של מורכבות, סדר ודיוק - עוד הצצה קטנה אל נפלאות הבריאה והתכנון המופלא של בורא כל העולמים.

אך מעבר לפלא הביולוגי האדיר, טמון כאן גם מסר מאיר לנשמה:

כשם שבורא עולם העניק לכל אחד מאיתנו חותם גשמי יחודי, כך הפקיד בידיו של כל אדם שליחות מיוחדת שרק הוא יכול למלא. האור המיוחד שאתם מפיצים, בתורה ובמעשים טובים, בחסד ובמילים מחזקות לשני - כל אלו יוצרים חותם שרק אתם יכולים להותיר בעולם. בואו ניקח את המתנה הזו ונשאיר בעולם חותם חי שהוא רק שלכם - במידות טובות, בזכויות ומעשים טובים.

ויהי רצון שנזכה להאיר את עולמו של הקדוש ברוך הוא מתוך שמחה של מצווה שישפיע לדורי דורות.

(ש.ק.)

אולי יתקעו בחצוצרה!?

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א: **שאלה:** האם בחודש אלול יכולים לתקוע בשופר פסול?
תשובה: התבטא מרן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל: המנהג לתקוע בשופר, אולי יתקעו בחצוצרה?

ביאור הדברים: כלומר דשופר פסול איננו שופר אלא כחצוצרה. אע"פ שלכאורה יש לו את הקול של שופר וא"כ מעורר את הלב כדכתיב "היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", מיהו כך נתקנה התקנה לתקוע בשופר דוקא והיינו כשר. והנה הריטב"א בר"ה (כו) כתב בתקיעה של מוצאי יום כיפור שאינה אלא זכר בעלמא לתקיעת יובל "ולדברי הכל אין מברכים עליה ואין מדקדקים בה בשום פיסול לא בתקיעה ולא בשופר" הרי שכשר לתקוע בשופר פסול. ויש לחלק דכתב הטור (או"ח תקפ"א) "התקינו חכמינו ז"ל שיהיו תוקעין בראש חודש אלול ובכל החודש" משמע שהוא תקנת חז"ל וא"כ בעינן שופר דווקא.

(גליון 'שואלין ודורשין', כי תבוא תשפ"ה)

אבל מה לא עושים בשביל פרנסה...?

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה (כח)

אברך שפרנסתו היתה דחוקה מאד, הגיע אל כ"ק האדמו"ר בעל לב שמחה מגור זצ"ל, והתלונן על פרנסתו הקשה עליו, ושהוא אינו מסוגל להתמודד עם דקדוקי העניות המעבירים אותו על דעתו ועל דעת קונו. אמר לו הרבי: 'תהיה בשמחה ובזכות זה תזכה לפרנסה!' אך האברך המדוכך שאל: 'כיצד אפשר להיות בשמחה במצב קשה כמוני?'. ענה לו הרבי: 'אמנם לא קל להיות בשמחה, אבל מה לא עושים בשביל פרנסה...?'

מצות השיגעון...

והיית משגע (כח)

באחת מדרשותיו החוצבות, דרש הגה"צ רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל (בעקבי הצאן, עמוד סג): אצלנו בשכונת 'זכרון מאיר', היה יהודי אחד שהכרתי אותו, ר' שלמה כהן ז"ל, הוא היה בעל-קורא, ופעם בשבת פרשת כי תבוא אחרי שהוא קרא את הפרשה הוא אמר בדרך צחות: בפסוקי התוכחה בפרשה יש פסוק 'והיית משוגע', אך משום מה, יש אחוז מסוים באנושות שחי עם טעות כאילו והפסוק והיית משוגע הוא 'מצוות עשה'...

(עלון 'תורה שבכתב', כי תבוא תשפ"ה)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

בְּשִׁהֲגִיעָה הַהִפְסָקָה, זִנְקָנוּ בָּלָנוּ לַכֶּתֶה הַשְּׁנִיָּה, פָּאָרְנוּ בְּמַהֲרֹת אֶת הַדְּפִים עַל הַשְּׁלֶחָנוֹת - וַיֵּצְאוּנוּ מִהַר הַחוּצָה. תוֹךְ כִּמָּה דְּקוֹת הַדָּבָר הַתְּפָרִסִּים בְּכָל הַחֵידוּר

חַיִּים וַיַּעֲנֵקֵי מִסְפָּרִים עַל הָרֶבֶה 'שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק' וְהַתְּחִרֹת הַגְּדוֹלָה

אֲנַחְנוּ כְּבָר כִּמָּה שָׁנִים בְּתַחֲרוּת עִם הַכֶּתֶה הַמְּקַבִּילָה. זֶה פְּשׁוּט לֹא כָּל כֶּף הוֹלֵךְ כְּשֶׁאֲנַחְנוּ וְהֵם יַחַד...
 "אוי וְאָבוֹי, אֲנִי לֹא מֵאֲמִין לָמָּה שָׂאֲנִי שׁוֹמְעִי!" אָמַר הָרֶבֶה שְׁמַעוֹן מִזְעֶזַע. "מִתְחִים שֶׁל כִּמָּה שָׁנִים? מִמֶּשׁ הַצִּילֹוּ חֲבִיבִים לַעֲשׂוֹת מִשְׁהוּ דְּחוּף, זֶה אָסוּר לְהַשְׁאֵר כִּכָּה!
 יֵשׁ לִי רַעֲיוֹן מִצִּיּוֹן, צִהְלוּ פָּנִי, "אֲנִי מִצִּיעַ שְׁכָל אֶחָד יִקַּח דֶּף וְיִכְתֹּב בְּרָכָה לְאֶחָד מִתַּלְמִידֵי הַכֶּתֶה הַשְּׁנִיָּה."
 לְדַגְמָא, הָרֶבֶה עֲצָמוּ כֶּתֶב:
 "יִצְחָק הַיָּקָר, אֲנַחְנוּ מִפִּירִים כְּבָר כִּמָּה שָׁנִים, וְשְׁמַעְתִּי עֲכָשִׁי שִׁישׁ לָךְ מִבְּחוֹן עוֹד שְׁבוּעִים בִּיחַד עִם הַכֶּתֶה שְׁלָנוּ... אֲזַ אֲנִי רוֹצֶה לְאָחֵל לָךְ הַצְלָחָה גְּדוֹלָה (וְגַם לִי אֲנִי מֵאֲחַל בְּהַצְלָחָה...),
 הַעֲקָר שְׁנִלְמַד טוֹב וְנַעֲשֶׂה נְחֹת רוּחַ לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ."

"מָה אַתֶּם אוֹמְרִים?" שָׁאל הָרֶבֶה.

וְהָאֲמַת? פְּתָאוּם כָּלֶם הַתְּעוֹרְרוּ וְאָמְרוּ: "וְאוֹי, זֶה מִמֶּשׁ יִפְהִי!"
 אֲזַ הָרֶבֶה הוֹדִיעַ: "עֲכָשִׁי כָּלֶנוּ עוֹשִׂים אֶת זֶה. אָסוּר לְדַחוֹת מִצְוָה וְרַעֲיוֹן כָּל כֶּף טוֹבוֹ!"
 וְכָה, כָּל אֶחָד מֵאֲתָנוּ הֵחַל לְכַתֵּב מִכְּתָב לַכֶּתֶה הַשְּׁנִיָּה. אֲנִי, לְמִשְׁל, כֶּתֶבְתִּי כִּכָּה:
 "שְׁמוּלִיק הַיָּקָר! מָה עִם הַמְּבָחוֹן? הַתְּחִלָּתָ לְלַמֵּד? בְּגִלְל שְׁאֲנַחְנוּ גָּרִים בְּאוֹתוֹ בְּנִי, אֲנִי חַיִּב שֶׁתְּצַלִּיחַ. אֲזַ תִּלְמַד טוֹב וְתֵבִיא לָנוּ הָרֶבֶה שְׁמִיחָה בְּבִנְיָן (וְתִתְפַּלֵּל גַּם עָלַי שְׁאֲצַלִּיחַ לְהִיּוֹת הַסֵּגָן שְׁלָךְ...)"
 בְּקִצּוֹר, כָּלֶם כָּתְבוּ מִכְּתָבִים, וְכָל אֶחָד הִקְרִיא אֶת הַמִּכְתָּב שֶׁלּוֹ בַּכֶּתֶה. כָּל בְּרָכָה הִיְתָה יָפָה וּמְרֻגֶשֶׁת יוֹתֵר מִחִבְרָתָה.
 כְּשֶׁסִּימְנוּ לְכַתֵּב, אָמַר הָרֶבֶה שְׁבִהֲפִסְקָת הַצְהָרִים, בְּרָגַע שֶׁהַכֶּתֶה הַמְּקַבִּילָה תֵּצֵא הַחוּצָה לְחָצֵר - אֲנַחְנוּ נְרוּץ פָּנִימָה וְנִנְיֵחַ בְּחִשָּׁאֵי כָּל דֶּף בְּרָכָה שֶׁכָּתְבָנוּ עַל מְקוֹמוֹ הַמְּדִיק שֶׁל

שְׁבוּעַ שְׁעֵבֶר סִפְרָנוּ עַל הָרֶבֶה 'שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק' וְתַחֲלַת שָׁנָה הַלְמוּדִים, עֲכָשִׁי נִסְפָּר לָכֶם עוֹד סְפוּר מִרְתֵּק שְׁקָרָה.
 בַּיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל הַלְמוּדִים, הוֹדִיעַ לָנוּ הָרֶבֶה שְׁכָל שָׁנָה יֵשׁ תַּחֲרוּת בֵּין שְׁתֵּי הַכֶּתֶת הַמְּקַבִּילוֹת, כֶּתֶה ו' 1 וְכֶתֶה ו' 2, עַל לְמוּד וּמִבְחוֹן בְּמִשְׁנֵיּוֹת מִסְכָּת סָכָה.
 "יֵשׁ לָנוּ שְׁבוּעִים לְלַמֵּד," אָמַר הָרֶבֶה, "וּבְעוֹד שְׁבוּעִים יִהְיֶה לָנוּ מִבְחוֹן, שְׁאֵלֵיו יִגִּיעַ אֶחָד מִתַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים הַחֲשׁוּבִים כְּדִי לְבַחוֹן אוֹתָנוּ." הָרֶבֶה הִסְבִּיר שֶׁתְּפַקִּיד הַמְּבָחוֹן הוּא שְׁנִדַּע טוֹב אֶת הַמִּשְׁנֵיּוֹת, וְכָה תִהְיֶה לָנוּ זְכוּת גְּדוֹלָה לְקִרְאָת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲבָל הוֹסִיף שֶׁיִּהְיֶה גַם פָּרֶס מִיָּחָד שְׁבוּ תִזְכֶּה הַכֶּתֶה הַמְּנַצַּחַת. הָאֲמַת הִיא שֶׁכָּלֶנוּ הִסְתַּכַּלְנוּ אֶחָד עַל הַשְּׁנִי, כִּי יִדְעֵנוּ שֶׁתַּלְמִידֵי כֶּתֶה ו' 2 "חֲזָקִים" מֵאֲתָנוּ בְּלְמוּד. יֵשׁ לָהֶם כִּמָּה יָלְדִים עִם רֹאשׁ מִצִּיּוֹן שֶׁתְּמִיד מְנַצְחִים אוֹתָנוּ בְּמִבְחָנִים. שְׁלויִמִי קָם וְהִסְבִּיר לָרֶבֶה שֶׁהַמְּבָחוֹן יִהְיֶה מְאֹד מְאֻנָּה, כִּי הֵם בּוֹדֵאֵי יִצְלִיחוּ לְנַצֵּחַ לֹלֵא מֵאֲמָץ...

הָרֶבֶה חִיָּךְ וְאָמַר: "הָאֲמַת הִיא, שְׁכָכָר הִיוּ כִּמָּה שָׁנִים שֶׁהַתְּלָמִידִים שְׁלָנוּ אָמְרוּ לִי אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר, וְאֲנִי תְּמִיד תְּמִיד עֲנִיתִי - אַתֶּם צְרִיכִים לְלַמֵּד, לְחַזֵּר, וּלְזָכוֹת בְּמִצְוָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל לְמוּד תּוֹרָה! אֶת כָּל שְׁאֵר הָעֲנִינִים, תִּשְׁאִירוּ כְּבָר לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. תִּזְכְּרוּ אֶת הַכָּלָל: אִף אֶחָד לֹא יִכּוֹל לְקַחַת לְמִישֵׁהוּ מִשְׁהוּ שְׁנִגְזֹר עָלָיו בְּשָׁמַיִם. אִם אַתֶּם צְרִיכִים לְזָכוֹת בְּפָרֶס - תִּזְכְּרוּ. אֲבָל אַל תִּסְתַּכְּלוּ עַל הַפָּרֶס, אֲלֹא רַק עַל הַמִּטְרָה הַחֲשׁוּבָה!"

"אֲבָל," הִמְשִׁיךְ הָרֶבֶה, "אִם כְּבָר דִּבַּרְתֶּם עַל הַכֶּתֶה הַשְּׁנִיָּה, אֲזַ אוֹלִי בְּאֲמַת נַעֲשֶׂה מִשְׁהוּ מִיָּחָד לְזְכוּתָנוּ לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה - נְרָבָה אֲהָבָה וְאַחֻוָּה בֵּין חֲבֵרִים. בּוֹאוּ נַחֲשֵׁב מָה נִתֵּן לַעֲשׂוֹת כְּדִי לְקָרֵב בֵּין תַּלְמִידֵי הַכֶּתֶת, וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ בִּינֵינוּ שׁוּם וְכוּחִים אוֹ מִתְחִים בְּגִלְל הַתְּחִרֹת."
 אַהֲרָלָה נָסָה לְהִסְבִּיר לָרֶבֶה שֶׁזֶּה כְּמַעַט בְּלִתִּי אֲפָשָׁרִי: "רֶבֶה,

אותו ילד בפתה ו' 2. וכך באמת עשינו! כשהגיעה ההפסקה, זנקנו כלנו לכתה השנייה, פזרנו במהירות את הדפים על השלחנות - ויצאנו מהר החוצה. תוך כמה דקות הדבר התפרסם בכל החידר, וכלם באו סקרנים לראות מה בדיוק קורה כאן...

ההפסקה הסתיימה והרבה נכנס לכתה, שמח ועליז. "איזה קדוש השם זה היה! איזה קדוש ה'!" הוא קרא בהתרגשות, "אני ממש שמח שהתחלנו ברגל ימין. עכשיו אנחנו חייבים לשכח מהכל ולהתחיל ללמד טוב, כי אנחנו חייבים להצליח." האמת, כלנו ממש התחלנו לאהב את הרבה 'שמעון הצדיק', וכלם התחילו להקשיב ברתוק.

"ספה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה..." - הרבה הסביר כל כך יפה מה הבעיה בספה גבוהה מדי, ומה הבעיה בספה נמוכה, ועוד כל מיני הסברים מרתקים. הלמוד היה מיוחד ביותר.

סימנו את יום הלמודים, וכל ילדי הכתה המקבילה נגשו אלינו בחיוך על פניהם. "ישר כח! כל הכבוד! תודה רבה!..." והרבה שמעון הצדיק היה המאשר באדם. כך ראינו איזה צדיק אמתי הוא.

"אז מי הזוכה? מי הזוכה?"

וכך עברו עלינו הימים, ויום המבחן הגיע. המתח היה גדול. התכנסנו, שתי הכתות יחד, באולם התלמוד-תורה, ואלינו הגיע הגאון הצדיק.

הוא אמר לנו: "אני אשאל כל אחד שאלה, ואם הנשאל לא ידע לענות - שאר בני הכתה יענו." הוא התחיל לשאל אותנו ואותם שאלות. האמת? הכתה שלנו ידעה מצוין, אבל גם הכתה השנייה, שהיו בה כמה ילדים מוכשרים מאד, לא ויתרה וענתה תשובות יפות.

בסוף המבחן נעמד הגאון הצדיק ואמר: "הייתם מצינים, שתי הכתות. ממש התפעלתי מכם!"

כשהוא קם ללכת, הילדים התחילו לצעק: "אז מי הזוכה? מי הזוכה?"

"אני לא יכול לקבוע מי הזוכה," ענה, "אני רק יודע שעשיתם נחת רוח להקדוש ברוך הוא והייתם נפלאים."

בעיני הזוכים והפרסים - אני משאיר זאת להחלטה של המנהל שיושב כאן לידי.

הסתכלנו על המנהל, וראינו שהוא מתלבט. "באמת החלטה קשה," אמר, "אני חושב שנעשה הגרלה, ולמי שזה מגיע לו - הוא שיזכה." המנהל הכין שני פתקים (1 ו-2), ומישהו

מבחוץ הוציא פתק. ומה היה כתוב עליו? כמובן... שהכתה המקבילה היא זו שזכתה. הפרס היה ערפה מיוחדת של לוח שנה עם פנקס ועט יפה מאד.

היינו מאוכזבים. חזרנו לכתה עיפים, וגם קצת עצובים. הרבה הסתפל עלינו ואמר: "תהיו מאשרים! תראו איזה נחת עשיתם להקדוש ברוך הוא, תראו איך הצלחתם במבחן, ואפילו שהייתם בטוחים שהם טובים מכם. תהיו שמחים!" "אבל מה עם הפרס?" שאל שלוימי, "לא מגיע לנו?"

הרבה חייך את חיוכו המיוחד: "פרס? אמרתי לכם שכל אחד מקבל מה שמגיע לו, ואף אחד לא יכול לקחת לו את זה... אני לא יודע, אולי נזכה פעם אחרת... אולי מישהו יתרם לנו... לא יודע מה להגיד לכם, אבל כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה זה לטובה."

לא היה לנו קל, אבל ידענו שעשינו נחת להקדוש ברוך הוא, ולקראת סוף היום כבר נרגענו.

למחרת ההפתעה הייתה עצומה! הגענו לכתה, ועל כל השלחנות עמדו ערכות הפרס שהכתה השנייה זכתה בהן.

לכל ערפה צריך מכתב אישי מתלמיד מהכתה השנייה. אני, למשל, קבלתי מכתב מהשכן שלי, שמוליק, זה שכתבתי לו קדם. וככה הוא כתב לי:

"חיים היקר! מה עם המבחן? אתה מאכזב? היית כל כך טוב! ובגלל שאנחנו גרים באותו בנין, אני חייב שתקבל פרס. אז הנה הפרס שלי עבורך, ואני שמח שהבאת לנו כל כך הרבה שמחה בבנין בהצלחה שלך. (ותתפלל גם עלי שאצליח להיות הסגן שלך תמיד...)"

ההתרגשות בכתה הייתה גדולה. כלם קראו את המכתבים ושמו מאד.

ומי הכי התרגש? הרבה 'שמעון הצדיק'. ושמתי לב שאפילו דמעה של אושר זלגה מעיניו.

ימי הרחמים והסליחות

ניצוצות ופנינים
לזפות לקרבת אלוקים

היתה זו שיחת ההתעוררות המעוררת ביותר אי פעם

מרן רבינו הגאון הגדול רבי דב לנדו שליט"א

שח רבינו, שבראש השנה תש"ט מרן רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שהיה ברחובות בבית בנו המרא דאתרא הגאון רבי צבי יהודה זצ"ל. והוא התבקש ע"י בנו לומר בפני בני הישיבה דברי התעוררות בשעת התפילה לכתחילה אמר שקשה לו לדבר אולם כשהסכים לקח את הרמב"ם הלכות תשובה וקרא שורות אחדות בלבד ומיד פרץ בבכי מר ומזעזע ולא יכול היה לדבר. כך עמד בפני בני הישיבה וקהל המתפללים במשך למעלה מחמש דקות בבכי תמרורים ומבלי יכולת להוציא הגה מתוך פיו. היתה זו שיחת ההתעוררות המעוררת לתשובה ביותר שנכח בה אי פעם, אמר רבינו שליט"א.

פעם כשדיברו עם רבינו על המשגיח רבי משה טיקוצ'ינסקי, אמר, הוא חידש לנו במוסר של כבוד בין בני האדם. אספר לכם. הוא היה ש"ץ במוסף של ראש השנה, הוא היה אומר בשקט את הקטע מ'זאנחנו כורעים' עד הסוף. אחרי התפילה אמרתי לו, שלדעתי אם זה חלק מחזרת הש"ץ, צריכים להגיד את זה בקול. למרות שהוא נהג ככה שנים רבות, הוא לא נכנס בכלל לדיון, וכבר למחרת שינה את מנהגו והתחיל לומר בקול. זו הייתה ענווה מיוחדת.

(גליון 'ודבר דבר', ראש השנה תשפ"ה)

סיפרה לי אמי ע"ה, שבילדותה במינסק היה השמש מעורר את הציבור בכל בוקר

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

סיפרה לי אמי ע"ה, שבילדותה במינסק היה השמש מעורר את הציבור בכל בוקר בימי חודש אלול בניגון הקורא "קומו לעבודת הבורא", והיו מתעוררים לקום בזריזות, וטעם הדבר נראה כי הקימה לעבודת הבורא היא יסוד העבודה, שכיון שקם בזריזות הרי כל היום מלא בזריזות, ולכן היו נזהרים בזה באלול.

מנהג נאה ראיתי אצל אבי זצ"ל שהיה לומד בכל השבתות של חודש אלול בשולחן שבת את דברי הרמב"ם הלכות תשובה יחד עם כל בניו ובנותיו (ולאחר הסתלקותו המשיכה אמי ע"ה אחריו ללמוד את דברי הרמב"ם, בניגון מעורר כבעלי המוסר, ובבכיות ודמעות כפשוטו).

שמעתי מפי הגה"צ רבי אליהו לופיאן בדרשה

זכורני איך הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה מקדים בשיחותיו בחודש אלול ואומר "היום כך וכך ימים קודם ראש השנה". שמעתי מפי הגה"צ רבי אליהו לופיאן בדרשה בערב ראש השנה, שסגולה גדולה לאדם לצאת זכאי במשפט דראש השנה - שיתעסק בצורכי ציבור, שעל ידי זה הקב"ה יציל אותו מפורענות לתועלת הרבים שאינם צריכים להפסיד או להצטער כשיארע לו חולי או איזה גזירה רעה.

מרן הגרי"ז זצ"ל היה אומר

מרן הגרי"ז זצ"ל היה אומר שישנם הרבה אנשים שרגועים בימי הדין ומדמים שהם בעלי ביטחון, אך באמת אין הם בעלי ביטחון אלא אדרבה - יש להם חיסרון באמונה, שאינם מאמינים במשמעות יום הדין, ואינם רגועים מחמת בטחונם בקב"ה אלא מחמת חוסר האמונה במשמעות המשפט, ובעל ביטחון הוא רק מי שמרגיש את גודל הצרה - ויודע שמצד המציאות יש סכנה גדולה ביום הדין, ומרוב פחד הוא מזדרז להרבות בצדקה ותשובה ומעשים טובים, ואז הוא שם את מבטחו על הקב"ה, והוא נחשב לבעל ביטחון אמיתי - שרגוע מחמת בטחונו בה', ולא מחמת העדר ידיעת הצרה.